

159. Perjantaina 29 päivänä marraskuuta 1996

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi yhdyskuntapalvelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 5001

Hallituksen esitys 144/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 15/1996 vp

2) Hallituksen esitys laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ”

Hallituksen esitys 109/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 16/1996 vp

3) Hallituksen esitys laiksi yleisestä oikeusaputoiminnasta annetun lain muuttamisesta 5002

Hallituksen esitys 120/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 17/1996 vp

4) Hallituksen esitys laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 51 b ja 51 d §:n muuttamisesta, lakialoitteet laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 106/1996 vp
Lakialoite 62/1995 vp, 45/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 40/1996 vp
Toivomusaloite 33/1996 vp

5) Hallituksen esitys luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi 5003

Hallituksen esitys 79/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 8/1996 vp
Lakialoite 2/1995 vp, 29/1996 vp

6) Hallituksen esitys metsälaiksi sekä laeiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta ja rikoslain 48 luvun 1 §:n 3 momentin muuttamisesta 5011

Hallituksen esitys 63/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 18/1996 vp

7) Hallituksen esitys laiksi maaseutuelinkeinotilastoista 5012

Hallituksen esitys 188/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 20/1996 vp

8) Hallituksen esitys laeiksi yhteismetsälain muuttamisesta ja yhteismetsäosuuksien lunastamisesta annetun lain kumoamisesta ”

Hallituksen esitys 205/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 21/1996 vp

9) Hallituksen esitys laiksi kiinteistönmuodostamislain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys 195/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 22/1996 vp

10) Hallituksen esitys laiksi omaisuuden lunastuksesta puolustustarkoituksiin 5013

Hallituksen esitys 224/1996 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 2/1996 vp

11) Hallituksen esitys arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja muuksi kansallisen arvopaperikeskuksen toteuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys 192/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 23/1996 vp

Ensimmäinen käsittely

12) Hallituksen esitys pienten lasten hoidon tukemista koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys 208/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 35/1996 vp
Lakialoite 20/1995 vp, 65/1996 vp
Toivomusaloite 221, 235/1995 vp

Mietintöjen pöydällepano

13) Hallituksen esitys kuntien valtionosuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi 5046

Hallituksen esitys 149/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 24/1996 vp

14) Hallituksen esitys laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 218/1996 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 10/1996 vp

15) Hallituksen esitys laiksi työllisyyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys 210/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 17/1996 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Törnqvist.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Aaltonen, Aho, Ala-Nissilä, Alho, Aura, Elo, Häkämies, Jaakonsaari, Järvilahti, Kaarilahti, Kallio, Korteniemi, Kurola, Lamminen, Markkula-Kivisilta, Norrback, Nurmi, Olin, Pykäläinen, Rauramo, Rehn, Siimes, Virtanen ja Wahlström.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat ensimmäinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Alho ja Aura.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Jaakonsaari ja Pesälä sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Aura, Järvilahti, Korteniemi, Rauramo ja Rehn.

Uudet hallituksen esitykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 234—242.

Valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1995

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 28 päivästä on eduskunnalle annettu valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1995. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Kirjalliset kysymykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 688 ja 694. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Hallituksen esitys laiksi yhdyskuntapalvelusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi**

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 144/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 15. Viime keskiviikon toisessa istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 ja 2 § hyväksytään keskustelutta.

3 §

Keskustelu:

Ed. Myllyniemi: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä kuuluisi kuten vastalauseessa esitetään.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Myllyniemen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Myllyniemi ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Myllyniemen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 124 jaa- ja 41 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 33. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

4—14 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

toisen lakiehdotuksen 2 luvun 1 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 2 luvun 1 a § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy lakivaliokunnan ehdotukseen neljännen ja viidennen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 109/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 16/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 16. Viime keskiviikon toisessa istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—10 § hyväksytään keskustelutta.

11 §

Keskustelu:

Ed. Myllyniemi: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälän 1 momentti hyväksyttäisiin seuraavan sisältöisenä:

”Jos tuomioistuin toteaa tuomitun menetelleen 10 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, se voi:

1) määrätä hänen valvonta-aikaansa pidentäväksi enintään yhdellä vuodella; tai

2) tuomita hänet ehdottomaan vankeusrangaistukseen, joka vastaa nuorisorangaistuksesta suorittamatta jäänyttä osaa.”

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kannatan ed. Myllyniemen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Myllyniemi ed. Aittoniemen kannat-

tamana ehdottanut, että 1 momentti hyväksyt-
täisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Myllyniemen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyk-
sessä on annettu 139 jaa- ja 28 ei-ääntä, 2 tyhjää;
poissa 30. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

12—14 §, johtolause ja nimike hyväksytään
keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään
keskustelutta

toisen lakiehdotuksen 15 a §, voimaantulo-
säännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 3 luvun 5 ja 11 § ja
luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause
ja nimike,

neljännen lakiehdotuksen 2 ja 10 §, voimaan-
tulosäännös, johtolause ja nimike,

viidennen lakiehdotuksen 8 §, voimaantulo-
säännös, johtolause ja nimike sekä

kuudennen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulo-
säännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan
päättäneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi yleisestä oikeusaputoi- minnasta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 120/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 17/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn
pohjana on lakivaliokunnan mietintö 17. Eilen
pidetyssä toisessa varsinaisessa istunnossa julis-
tettiin yleiskeskustelu asiasta päättäneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään
keskustelutta 2, 4, 11, 12, 16—18, 20 a, 21, 28, 30
ja 30 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja ni-
mike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan
päättäneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi elinkeinotulon verotta- misesta annetun lain 51 b ja 51 d §:n muuttamises- ta, lakialoitteet laiksi elinkeinotulon verottamises- ta annetun lain muuttamisesta annetun lain voi- maantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 106/1996 vp
Lakialoite 62/1995 vp, 45/1996 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 40/1996 vp
Toivomusaloite 33/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn
pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 40. Eilen pidetyssä ensimmäisessä varsinais-
essa istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asias-
ta päättäneeksi.

Eduskunta ryhtyy valtiovarainvaliokunnan
mietinnössä ehdotetun ensimmäisen, hallituksen
esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen yksityis-
kohtaiseen käsittelyyn.

8 § hyväksytään keskustelutta.

51 b §

Keskustelu:

Ed. K a l l i s : Rouva puhemies! Tämä pykälä
kiristää henkilöyhtiöiden verotusta huomatta-
vasti, ja ehdotan, että pykälä poistetaan.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies!
Kannatan ed. Kalliksen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättäneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskuste-
lussa on ed. Kallis ed. Pekkarisen kannattamana
ehdottanut, että pykälä poistetaan.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Kalliksen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyk-
sessä on annettu 117 jaa- ja 50 ei-ääntä; poissa 32.
(Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

51 d §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy valtiovarainvaliokunnan mietinnössä ehdotetun toisen, lakialoitteisiin n:ot 62/1995 vp ja 45/1996 vp pohjautuvan lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Lakiteksti

Keskustelu:

Ed. **Pekkarinen**: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että lakiteksti hyväksytään vastalauseen mukaisena, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että siirtymävarausten tekoaikaa voitaisiin jatkaa porrastaen pk-yrityksiä suosivalla tavalla vuosiin 1998 ja 1999:kin.

Ed. **Kallis**: Rouva puhemies! Kannatan ed. Pekkarisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Pekkarinen ed. Kalliksen kannattamana ehdottanut, että lakiteksti hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Pekkarisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 53 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 38. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 79/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 8/1996 vp
Lakialoite 2/1995 vp, 29/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 8. Eilen pidetyssä toisessa varsinaisessa istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi 1., 2. ja 10. lakiehdotuksen osalta hyväksyttäisiin I vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy ympäristövaliokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittoa, on ed. M. Kosken ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 42 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 31. (Ään. 5)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt ympäristövaliokunnan mietinnön.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—4 § hyväksytään keskustelutta.

5 §

Keskustelu:

Ed. M. **Koski**: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisena, mikä tarkoittaa sitä, että esitetty suotuisa suojelutaso, joka on tiukempi kuin Euroopan unionin määritelmä, lievennettäisiin EU:n luontodirektiivin mukaiseksi.

Ed. **Isohookana-Asunmaa**: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Ed. **Smeds**: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 5 § hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisessa muodossa, mikä merkitsee lain tavoitetason tämentämistä koskemaan suojelun tarpeessa olevia luontotyyppisiä ja eliölajeja.

Ed. J ä ä s k e l ä i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kannatan ed. Smedsin erinomaista ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Smeds on ed. Jääskeläisen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Alho merkitään läsnä olevaksi.

Toinen varapuhemies: Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

1) Äänestys ed. Smedsin ja ed. M. Kosken ehdotusten välillä.

Ed. Smedsin ehdotus "jaa", ed. M. Kosken ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 47 ei-ääntä, 22 tyhjää; poissa 32. (Ään. 6)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Smedsin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Smedsin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Smedsin ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 30. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

6 § ja 1 luvun otsikko, 7—9 § ja 2 luvun otsikko sekä 10—13 § hyväksytään keskustelutta.

14 §

Keskustelu:

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisena.

Ed. I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. M. Kosken ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

15 § hyväksytään keskustelutta.

16 §

Keskustelu:

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 40 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 32. (Ään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

17—23 § ja 10 §:n edellä oleva alaotsikko, 24—28 § ja 24 §:n edellä oleva alaotsikko ja 3 luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

29 §

Keskustelu:

Ed. K o m i : Arvoisa rouva puhemies! Ehdotan, että 29 §:n 1 momentin 1, 2 ja 3 kohta poistetaan. Ehdotus koskee suojeltuja luontotyypppejä. Kohdat, jotka koskevat lähinnä jalopuumetsiä, siirrettäisiin metsälakiin ja poistettaisiin luonnonsuojelulaista.

Ed. M ö l s ä : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Komin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Komi ed. Mölsän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Komin ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 40 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

30 ja 31 § ja 4 luvun otsikko ja 32 § hyväksytään keskustelutta.

33 §

Keskustelu:

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisena.

Ed. I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 50 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 31. (Ään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

34 §

Keskustelu:

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 122 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

35 § hyväksytään keskustelutta.

36 §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 36. (Ään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

5 luvun otsikko ja 37—45 § hyväksytään keskustelutta.

46 §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 48 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 29. (Ään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

47 §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 48 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 31. (Ään. 15)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

48 ja 49 § ja 6 luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

50 §

Keskustelu:

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 119 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 33. (Ään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

51 §

Keskustelu:

Ed. S m e d s : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään II vastalauseen mukaisessa muodossa, mikä merkitsee maanomistajien aseman perusteltua parantamista.

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Smedsin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Smeds ed. M. Kosken kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Smedsin ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 50 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 35. (Ään. 17)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

52 §

Keskustelu:

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 46 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 36. (Ään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

53 §

Keskustelu:

Ed. M. K o s k i : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. I s o h o o k a n a - A s u n m a a : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asun-

maan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 109 jaa- ja 46 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 40. (Ään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

54 § ja 7 luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

55 §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ed. Aura merkitään läsnä olevaksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 35. (Ään. 20)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

56—60 § ja 8 luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

61 §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 46 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 34. (Ään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

62 § hyväksytään keskustelutta.

63 §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan I vastalauseen mukaisesti, että pykälä poistetaan.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta, koska pykälä on tarpeeton.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 40 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 41. (Ään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

9 luvun otsikko sekä 64 ja 65 § hyväksytään keskustelutta.

66 §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 45 ei-ääntä; poissa 36. (Ään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

67 § hyväksytään keskustelutta.

68 §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksytään I vastalauseen mukaisesti.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 34. (Ään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

69 § ja 10 luvun otsikko, 70—74 § ja 11 luvun otsikko sekä 75—77 § ja 12 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 § hyväksytään keskustelutta.

6 a §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan I vastalauseen mukaisesti, että pykälä poistetaan.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 41 ei-ääntä; poissa 35. (Ään. 25)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

22, 34, 95, 123 a ja 123 b § hyväksytään keskustelutta.

Ensimmäinen varapuhemies Pesälä merkitään läsnä olevaksi.

123 d §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan I vastalauseen mukaisesti pykälää poistettavaksi.

Ed. Isohookana - Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 126 jaa- ja 42 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 26)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

124, 132 ja 138 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisissa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvien

3. lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

4. lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

5. lakiehdotuksen 19 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

6. lakiehdotuksen 51 b §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

7. lakiehdotuksen 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

8. lakiehdotuksen 71 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

9. lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta ryhtyy hallituksen esitykseen sisältyvän 10. lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitelyyn.

1 luvun 15 a § hyväksytään keskustelutta.

1 luvun 17 a §

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Ed. Isohookana - Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 31. (Ään. 27)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

1 luvun 18 ja 23 c § ja luvun otsikko, 6 luvun 1 ja 2 a § ja luvun otsikko sekä 7 luvun 3 § ja luvun otsikko hyväksytään keskustelutta.

Voimaantulosäännös

Keskustelu:

Ed. M. Koski: Arvoisa puhemies! Ehdotan I vastalauseen mukaista voimaantulosäännöstä, joka tarkoittaa sitä, että tämän lain säännöksiä sovellettaisiin niissä hakemusasioissa, jotka tulevat vireille tämän lain tultua voimaan.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. M. Kosken ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. M. Koski ed. Isohookana-Asunmaan kannattamana ehdottanut, että voimaantulosäännös hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. M. Kosken ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 116 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 34. (Ään. 28)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvien 11. lakiehdotuksen 35 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

12. lakiehdotuksen 2 ja 2 a §, voimaantulosäännös, lain uusi nimike, johtolause ja lakiehdotuksen nimike sekä

13. lakiehdotuksen 48 luvun 5 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy ympäristövaliokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys metsälaiksi sekä laeiksi kestävän metsätalouden rahoituksesta ja rikoslain 48 luvun 1 §:n 3 momentin muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 63/1996 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 18/1996 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 18. Eilen pidetyssä toisessa varsinaisessa istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—4 § ja 1 luvun otsikko, 5—9 § ja 2 luvun otsikko, 10 ja 11 § ja 3 luvun otsikko, 12 ja 13 § ja 4 luvun otsikko sekä 14 § hyväksytään keskustelutta.

15 §

Keskustelu:

Ed. Komi: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä saa sen sanamuodon, joka on vastalauseessa.

Ed. Mölsä: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Komin ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Komi ed. Mölsän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Komin ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 121 jaa- ja 43 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 34. (Ään. 29)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

16—22 § ja 5 luvun otsikko, 23—26 § ja 6 luvun otsikko sekä 27—29 § ja 7 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

toisen lakiehdotuksen 1—4 § ja 1 luvun otsikko, 5—18 § ja 2 luvun otsikko, 19 § ja 3 luvun otsikko, 20 ja 21 § ja 4 luvun otsikko, 22 ja 23 § ja 5 luvun otsikko, 24—30 § ja 6 luvun otsikko, 31 ja 32 § ja 7 luvun otsikko, 33—36 § ja 8 luvun otsikko sekä 37 ja 38 § ja 9 luvun otsikko, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 48 luvun 1 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 16.15.

Täysistunto keskeytetään kello 14.00.

Täysistuntoa jatketaan

kello 16.15

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

7) Hallituksen esitys laiksi maaseutuelinkeinotilastoista

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 188/1996 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 20/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—7 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laeiksi yhteismetsälain muuttamisesta ja yhteismetsäosuuksien lunastamisesta annetun lain kumoamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 205/1996 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 21/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 21. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1, 2, 4, 5, 7, 9—11, 13, 33 ja 34 §, 38, 39, 41, 43 ja 45—48 § ja 38 §:n edellä oleva väliotsikko, 49, 52 ja 56 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Hallituksen esitys laiksi kiinteistönmuodostamislain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 195/1996 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 22/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5, 24, 25, 36, 61 a, 64, 95, 97 a, 107, 150, 156, 203, 212, 213, 215, 226, 230, 232, 243,

251, 265, 282 a, 290 ja 293 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättäneeksi.

10) Hallituksen esitys laiksi omaisuuden lunastuksesta puolustustarkoituksiin

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 224/1996 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 2/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—6 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättäneeksi.

11) Hallituksen esitys arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja muuksi kansallisen arvopaperikeskuksen toteuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 192/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 23/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 23. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 4—6 § ja 1 luvun otsikko, 7—11 § ja 2 luvun otsikko, 12—24 § ja 3 luvun otsikko, 25, 26, 26 a, 26 b ja 27 § ja 4 luvun otsikko, 28, 29, 32 ja 33 § ja 5 luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 2 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 3 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 4 §

ja sen edellä oleva väliotsikko, 5 a § ja sen edellä oleva väliotsikko, 7 ja 15 §, 16 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 17, 19 ja 20 § ja 17 §:n edellä oleva väliotsikko, 25 §, 30 ja 32 § ja 30 §:n edellä oleva väliotsikko, 34 §, 35 a ja 36 § ja 35 a §:n edellä oleva väliotsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 3 a luvun 1, 3, 5, 7, 8 ja 15 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

neljännen lakiehdotuksen 2 ja 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

viidennen lakiehdotuksen 2 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy talousvaliokunnan ehdotukseen kuudennen lakiehdotuksen hylkäämistä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättäneeksi.

12) Hallituksen esitys pienten lasten hoidon tukemista koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 208/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 35/1996 vp
Lakialoite 20/1995 vp, 65/1996 vp
Toivomusaloite 221, 235/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 35.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä hallituksen esitys pienten lasten hoidon järjestämisestä, ja tämä vaati sosiaali- ja terveysvaliokunnalta hyvin paljon työtä. Jotta eivät aina nämä kiitokset unohtuisi, haluan ensiksi kiittää valiokuntaa kokonaisuudessaan ja sitten erityisesti hallituspuolueitten jäseniä valiokunnassa siitä työstä, joka tämän asian ympärillä tehtiin. Erityisesti kiitän varapuheenjohtaja Maija Perhoa, vasemmistoliiton ed. Anne Huotaria, RKP:n ed. Margareta Pietikäistä ja vihreitten ed. Osmo Soininvaaraa ja kuten sanottu kaikkia valiokunnan jäseniä. Ilman tätä yhteistyötä ja loppujen lopuksi yksimielisyyttä tässä hyvin vaikeassa asiassa tätä mietintöä lakimuutokseen ei täällä olisi.

Valiokunta halusi tässä, kuten monesti aikaisemminkin eri asioiden yhteydessä kuulla mahdollisimman laajasti ja tarkoituksenmukaisesti asiantuntijoita ympäri maata. Tärkeätä tässä oli yhteistyö Suomen Kuntaliiton kanssa, koska tämä tietysti koskee hyvin paljon kuntia ja on kuntien talouden kannalta merkittävä. Siinä yhteistyö oli hyvää. Helsingin, Espoon, Vantaan, Kajaanin, Tampereen ja pienen Kuusjoen kunnan edustajat kävivät kertomassa, mitä tämä hallituksen esitys heidän kunnissaan merkitsisi. Samaten Lastentarhanopettajaliitto ja Sosiaalityöntekijäin liitto kertoivat, mitä tämä hallituksen esitys merkitsisi käytännössä. Samaten halusimme uusinta tutkimusaineistoa siitä, mitä lapsiperheille todella kuuluu, ja saimme sitä Turun ja Tampereen yliopiston hyviltä asiantuntijoilta.

Tämän asiantuntijakerroksen seurauksena valiokunnassa oleville hallituspuolueitten edustajille syntyi omasta mielestään tavoitteet siitä, millä tavoin asia pitäisi nyt järjestää. Siihen, että tätä ruvettiin muuttamaan, vaikutti ensinnäkin se, että vuosi sitten, kun saman tyyppinen, suppeampana ollut esitys oli täällä eduskuntakäsittelyssä, aiottiin leikata noin 700 miljoonaa markkaa, mutta käytännössä leikattiinkin miljardi. Miten voi tulla näin iso ero? Se johtuu siitä, että tässä kaiken kaikkiaan, kun lasketaan nämä miljardit yhteen ja otetaan huomioon vanhempainraha, puhutaan noin 13 miljardista markasta, siis noin 13 miljardilla markalla lastenhoito Suomessa on järjestetty.

Suomessa on alle kouluikäisiä lapsia kaiken kaikkiaan 451 000, joista eri hoitojärjestelmien piirissä on noin 394 000. Tällaisten tukien ulkopuolella on 57 000 lasta. Näitten hoitojärjestelmien kustannukset ovat 9 500 miljoonaa markkaa, siis lähes 10 miljardia. Vanhempainrahaa maksetaan noin 55 000 lapsesta yli 3 500 miljoonaa markkaa. Sitten kun nämä lapset eri käyttömallien seurauksena liikkuvat hoitomuodosta toiseen, siitä voi seurata juuri se, että 10 miljardin tai 13 miljardin sisällä voi tulla 300 miljoonan markan ero.

Tätä ongelmaan hallituksenkin valmistelussa pyöriteltiin. Ministeri Arja Alhon johtama tuloloukkutyöryhmä oli siinä mielessä harvinaisen ansiokas lähtökohtaisesti Suomessa, että ensimmäistä kertaa laajemmissa puitteissa asetettiin kysymys siitä, voiko sosiaaliturva olla töihin hakeutumisen este. Vaikka lopputulos ei olekaan samanlainen, tämä kysymys on kuitenkin pidetty koko ajan mielessä: tilanne, jossa henkilö saa nettopalkan käteen ja huomaakin, että se on al-

haisempi kuin nettososiaaliturva eikä kannata mennä todellakaan töihin ja olisi hirveätä, jos joku pyytäisi töihin. (Ed. Aittoniemi: Silloin täytyy palkkoja nostaa!) — Palkkoja pitäisi nostaa!

Tämä valiokunnan malli lähti siitä, että ensinnäkään ei haluttaisi enää järkyttää enempää, kuin on tarpeellista, pienten lasten vanhempia, jotka ovat näiden hoitojärjestelmien piirissä. Epävarmuus tuli juuri sen takia, että piti leikata 700 miljoonaa ja leikattiinkin miljardi. Keskityttäisiin tuessa nimenomaan siihen, että alle kolmivuotiaat pyritäisiin hoitamaan kotona ja yli kolmivuotiaiden vanhemmat lähtisivät töihin, jos se käytännössä on mahdollista. Tämä on se painopiste, johon myös sitten löytyy erilaisia lasten elämään ja hoitamiseen liittyviä tutkimustuloksia siitä, että alle kolmivuotias pitäisi hoitaa kotona, jos lapsia kotona hoidetaan.

Eräänä tärkeänä tavoitteena tässä nähtiin myös se, että suomalainen päivähoitojärjestelmä olisi kaikkien kansankerrosten järjestelmä, ettei se alkaisi muistuttaa englantilaista koulu- tai päivähoitomaailmaa, jossa varakkailla on omat järjestelmänsä ja köyhät hoitavat lapsensa tai panevat kouluun toisenlaisessa ympäristössä. Meillä tavoite on, että olisi tasavertainen järjestelmä, laadukas ja korkeatasoinen, ja jokainen vanhempi mielellään tuo lapsensa päivähoitoon, jotta tämä nuoresta pitäen oppisi erilaisia asioita.

Eli tässä haluttiin painottaa alle kolmivuotiaiden lasten hoitoa kotona. Samalla kannustetaan yli kolmivuotiaiden lasten vanhempien hakeutumista työelämään. Tätä mallia tukee myös se, että työsopimuslaissa hoitovapaa voidaan myöntää alle kolmivuotiaan lapsen hoitoa varten. Tämä malli tyydytti muun muassa Kuntaliittoa, joka pelkäsi viimeaikaisten kokemusten perusteella, että lapsia virtaisi lisää kunnalliseen päivähoitoon.

Eräs syy vielä tämän mallin toteuttamiseen oli se, että nyt oli jo havaittavissa, että tuhannet vanhemmat, kun kotihoidon tukea oli leikattu näinkin paljon, olivat hakeutuneet työttömyyskortistoon, koska sitä kautta saa paremman turvan kuin kotihoidon tuesta. Toisin sanoen näiden leikkausten seurauksena työttömyysilastot ovat jo muuttuneet huonommiksi, ja jos tämä leikkaus olisi tehty hallituksen esityksen mukaisesti, arviomme oli, että virta työttömyyskortistoon olisi vain voimistunut.

Nämä olivat ne korjausten syyt.

Lopputuloksena oli malli, jossa ensinnäkin kotihoidon tuki maksetaan lapsen vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Hoitoraha perheen yhdes-

tä alle kolmivuotiaasta on 1 500 markkaa. Hoitoraha perheen muista alle kolmivuotiaista on 500 markkaa. Hoitoraha kolmi — kuusivuotiaille, kun perheessä on myös alle kolmivuotias, on 300 markkaa. Tulosidonnainen hoitolisä on 0—1 000 markkaa vain perheen yhdestä lapsesta. Yksityinen hoidon tuki maksetaan vanhemman tai muun huoltajan osoittamalle yksityiselle hoidon tuottajalle. Hoitoraha yksi — kuusivuotiaasta on 700 markkaa, tulosidonnainen hoitolisä 0—800 markkaa jokaisesta hoitorahaan oikeuttavasta lapsesta.

Lasten päivähoiton maksuista käytiin loppuhetkiin asti melko sitkeitäkin neuvotteluja, jos nyt niin voidaan sanoa. Lopputuloksena oli se, että tulosidonnainen kokopäivähoiton maksu on enintään 1 000 markkaa lapselta. Saman perheen toisesta lapsesta maksu on saman suuruinen kuin ensimmäisestä lapsesta. Perheen seuraavista lapsista maksu on 20 prosenttia ensimmäisen lapsen maksusta. Osapäivähoidossa peritään aikaan suhteutettu osuus edellä mainituin tavoin määräytyvästä kokopäivämaksusta. Lasta koskevaa alle 100 markan maksua ei peritä, joten nollamaksuluokka on toteutettu.

Mitä tulee tulo-käsitteeseen, niin hoitolisän ja lasten päivähoiton maksujen perusteena oleva tulo-käsite on yhtenevä hallituksen esityksen kanssa siten, että se koskee avio- ja avopuolisoi- ta. Huomioon otettavat tulot sekä tulot, joita ei oteta huomioon, ovat yhtenevät. Molempia tuloja määrättäessä perheessä oletetaan olevan enintään kaksi yksi — kuusivuotiaista lasta. Päivähoidon maksussa on lisäksi sen verran eroa, että jos perheessä on alle 18-vuotiaita muita kuin mainitut kaksi lasta, maksun määräämisen pohjana olevasta tulosta vähennetään 500 markkaa, jonka käytännön vaikutus päivähoitomaksuun on noin 50 markkaa hoidossa olevaa lasta kohden.

Arvoisa puhemies! Tämä on lyhykäisyydessään valiokunnassa syntynyt hallituspuolueiden esitys, joka loppuvaiheessa sai myös hallituspuolueiden ryhmien johdon siunauksen. Uskomme valiokunnassa vakaasti, että tämän kustannusneutraalin ehdotuksen mukaan tyydyttävällä tavalla pystytään suomalaiset lapset lähivuosina hoitamaan.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Skinnari totesi tämän mallin valiokunnassa saaman uuden käänteen ja kertoi, että tässä on hyvin paljon tullut uudistuksia valiokunnassa. Näin on käynyt. Opposition kannalta vain oli ikävää, että meillä ei ollut mahdol-

lisuutta enää kuunnella asiantuntijoita tästä uudesta mallista, joten emme esimerkiksi voineet saada Kuntaliiton kantaa siihen, miten tämä käytännössä vaikuttaneekaan. Hallituspuolueet keskenään olivat sopineet näistä muutoksista, ja meidän oli joko hyväksyttävä tai hylättävä lopputulos. Näin ollen on todettava, että on hyvin vaikea ennakoida, miten ensi kesänä käy, kun tämä uudistus toteutetaan, ja mitkä ovat ne sudenkuopat.

Jo nyt voi sanoa, että valiokunnan enemmistön esitys ei korjaa sitä perusongelmaa, joka on kotihoidon ja muun yksityisen hoidon tuen liian matala taso. Siihen perusongelmaan, johon ed. Skinnari viittasi, että työttömyysturvasta on saanut paremman etuuden, ei tässä korjausta tule kotihoidon tuen osalta, koska tässä ei palauteta tukea sille tasolle, jolla se oli ennen vuoden 1996 alussa tapahtunutta 22,5 prosentin leikkausta. Kyseinen leikkaushan nimenomaan aiheutti sen, että ihmiset käyttäytyivät rationaalisesti. Yli 20 000 perhettä luopui kotihoidon tuesta ja siirsi lapsensa kalliimpaan hoitomuotoon tai sitten otti vastaan työttömyyskorvausta. Eli hyvän lisäksi tässä on vielä erittäin paljon puutteita ja heikkennyksiä. Olemmekin jättäneet näistä vasta-

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Skinnari kehuskeli tuloloukkutyöryhmän työtä, jota ministeri Alho on johtanut. Tosiasiahan on nyt kuitenkin se, että tuloloukkutyöryhmän ensimmäinen esitys eli päivähoitoesitys tulee täällä täysin muutetuksi. Näin tämä köyhiä loukuttava Alho on saamassa eduskunnan epäluottamuslauseen. Tässähan tulee todella suuri muutos, kun nollamaksuluokka palaa. Se on merkittävä ja myönteinen saavutus eduskunnalta. Nyt eduskunta ottaa sitä asemaa, joka sille kuuluu, eli korjaa hallituksen huonoja esityksiä. Näin toimikaamme jatkossakin!

Valitettavasti köyhiä loukuttavan Alhon toinen tuloloukkuesitys eli toimeentulotuen huononnuksen ei tule eduskuntaan. Tältä osin odotan vasemmiston ministereiltä yhtä jämäkkää otetta, kuin mitä sosiaali- ja terveysvaliokunta on osoittanut tässä ensimmäisessä kamppailussa köyhien puolesta.

Ed. K a r j a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksen yksi lähtökohta on ollut estää yhteiskunnallisten tukien nousu työhönmenon esteeksi. Valiokunnan mietinnönkin jälkeen jää ilmaan kysymys, kuinka olennainen

tuo vaara on yleensä ja ennen kaikkea suhteutettuna nykyiseen työllisyystilanteeseen. Mielellään tarkistaisi kysymyksellään, tuliko tämä valiokunnassa jollakin tavalla selville ja ellei, pyytäisin asian kanssa paljon painineen valiokunnan puheenjohtajan kommenttia asiaan.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnalla on ollut varmasti hyvä tarkoitus muutoksia tehdessään. Mitä tulee kotihoidon tukeen, siltä osin varmasti järjestelmä on selvästi parantunut ja helpottaa monen perheen tilannetta.

Valitettavasti joudun jonkin verran arvostelemaan uudistusta siitä näkökohdasta, että se ei kyllä riittävästi sosiaali- ja terveysvaliokunnan tekemien muutosten jälkeen pura tuloloukkuongelmia. Minusta tuntuu siltä, että valiokunnassakin on hieman vanhoja asenteita. Halutaan säilyttää vanha järjestelmä eikä nähdä niitä ongelmia, mitä nykyiseen sosiaaliturvajärjestelmään kaiken kaikkiaan sisältyy. Valiokunnassa oli vielä menty tekemään sillä tavalla, että päivähoitomaksua varten oli lueteltu nimenomaan pykälässä ne tulot, joita ei oteta huomioon, kun päivähoitomaksua määrätään.

Puhemies! Otan esimerkin: Meillä on perhe, jossa on neljä henkeä. Yksi perheenjäsenistä käy työssä ja ansaitsee 18 000 markkaa kuukaudessa, maksaa siitä veroa 8 000 markkaa, puhtaana käteen jää 10 000 markkaa. Lapsilisiä hän saa 1 000 markkaa: tulot 11 000 markkaa. Sitten on samanlainen perhe, jossa kukaan ei ole työssä. He saavat toimeentulotukea pelkästään ja asuvat vuokralla, vuokra 4 000 markkaa kuukaudessa. He saavat myös puhtaana käteen 11 000 markkaa kuukaudessa. Perheen, jossa yksi henkilö käy tekemässä työtä, päivähoitomaksu kahdesta lapsesta on nyt 1 653 markkaa. Perhe, joka ei käy työssä, kuuluu nollamaksuluokkaan. Tulot ovat samat, mutta perhe, jossa tehdään työtä, maksaa 1 600 markkaa kuukaudessa päivähoitomaksua.

Kysyn: Kannustaako tällainen järjestelmä ihmisiä työntekoon ja yrittämiseen tässä maassa? Sanon: tuloloukkujen poistaminen on aloitettu, mutta meillä on todella vielä pitkä matka, jotta tässä maassa työnteko kannattaa.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Skinnarin puheenvuorosta ei aivan käynyt ilmi se, että hallitusryhmähän jouivat kansalaisten ja asiantuntijoiden voimakkain kritiikin jälkeen muuttamaan esitystään

juuri siihen suuntaan, jota keskusta vaati alusta alkaen, jo lain lähetekeskustelussa.

Hallituksen alkuperäinen esityshän olisi kaivantanut rajusti erityisesti yhden lapsen perheiden valinnanvapautta päivähoitomuotojen välillä sekä olisi ollut epäoikeudenmukainen pienituloisille. Yhden lapsen perheiden osalta hallituksen esitys jonkin verran parani eli jollakin tavalla palataan nykytilanteeseen, paitsi että pienituloisimmilta edelleen leikataan, kun kotihoidon tuen ns. lisäosa pienenee 1 000 markkaan eli 200 markalla. Keskustan mielestä olisi sen sijaan pitänyt palata kotihoidon tuessa sille tasolle, jolla tuki oli ennen näitä suuria leikkauksia, eli 1 900 markkaan kuukaudessa.

Jos hallituksen alkuperäinen ehdotus kotihoidon tuen kannalta sorsi yksilapsisia perheitä, niin päiväkotihoidon kannaltahan se taas rokotti monilapsisia perheitä. Tämä ongelma jää esitykseen edelleen. Valiokunta itsekin tunnustaa, että monilapsisten perheiden päivähoitomaksut tulevat nousemaan. Ihmettelen, miksi valiokunta ei puuttunut tähän ongelmaan. Toivonkin, että eduskunta vielä käsittelyn aikana harkitsee monilapsisten perheiden päivähoitomaksuihin uusia ratkaisuja.

Mielestäni on tärkeää, että nyt kun asia on eduskunnassa, lasten päivähoiton tukiin saadaan jonkinlainen pysyvyys aikaan niin, että niitä ei tulevina vuosina korjata ja päivähoitossa huomio päästäisiin kiinnittämään maksujen ja muiden rahakysymysten ohella päivähoiton laatuun ja sisällön kehittämiseen.

Ed. S k i n n a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkään yhdessä puheenvuorossa ei tietysti pysty kaikkea sanomaan, ja itse olen ollut ensimmäisenä vaatimassa, että pitää olla puheessa jonkinlainen lyhyempi aika kuin aikaisemmin.

Mitä tulee näihin muihin asioihin, ongelmahan meilläkin tietysti oli se, että kustannukset piti pitää vajaan 10 miljardissa markassa, ei saanut lisätä enää yhtään kustannuksia. Se tietysti oli vaikeus. Varmasti voidaan poimia esimerkkejä siitä, että kaikilta osin ei ole onnistuttu. Joka tapauksessa kokonaisuus nähdään parempana.

Mitä kannustavuuteen tulee, niin tähän kokonaisuuteen liittyy 18–20-vuotiaiden toimeentulotuen antaminen eri perustein. Oli myös hallituksen esitys ja siitä valiokunta on nyt edellyttänyt, että hallitus tämän peruuttaa. Mutta valiokuntakaan ei halua peruuttaa sitä

hallituksen tavoitetta, että jo voimassa olevan lain pohjalta eräät kunnat ovat edellyttäneet toimeentulotukia päätettäessä, että vanhempien varallisuus otetaan huomioon. Tämä hallinto-käytäntö pitäisi nyt ulottaa myös suurimpiin kaupunkeihin, jotta ei ole niin, että sosiaalivirastossa ei anneta köyhälle rahaa ja samaan aikaan sinne tulee varakkaan henkilön lapsi, joka ottaa kaiken hyödyn maksimissaan. (Ed. Zyskiewicz: Oikein!)

Tämä kokonaisuus meidän mielestämme toimii nyt paremmin. En kiellä sitä eikä voi kukaan kieltää, että on vaikea tarkoin ennustaa, miten näiden 400 000 lapsen hoito ja käyttäytyminen tulee 10 miljardin markan puitteissa käytännössä toteutumaan. Kunnille jää myös erittäin paljon päättäväisyyttä.

Ed. P e r h o : Arvoisa puhemies! On miellyttävää aloittaa puheenvuoro kiitoksilla, kuten valiokunnan puheenjohtaja Skinnarikin teki. Kiitoksia täältä harvemmin jaellaan. Valiokunnan puheenjohtaja Skinnari kiitti hyvästä yhteistyöstä lopputuloksen aikaansaamisessa, ja minä puolestani kiitän puheenjohtaja Skinnaria hyvin jämäkästä asioiden eteenpäinviemisestä ja ennen kaikkea siitä, että työskentely oli kaiken aikaa erittäin asiallista ja rakentavaa.

Hän puheenvuorossaan kävi aika pitkälle läpi ne lähtökohdat, joista käsin valiokunnan hallitusryhmät muutostyöhön lähtivät. Ed. Aula totesi, että muutoksiin lähdettiin vasta sitten, kun oli kuultu asiantuntijoita. Eikö asiantuntijakuulemiskierros käydä juuri siksi, että sen pohjalta varmistetaan se, että hallituksen esitys on hyvä ja tarkoituksenmukainen, tai saadaan lisätietoja, joiden pohjalta tehdään muutoksia? Näin juuri pitääkin menetellä.

Lähtökohtana oli nimenomaan lapsi ja lapsen paras se, että tämä hoitojärjestelmä antaisi perheille mahdollisuuden tehdä sellaisia valintoja kuin he oman elämäntilanteensa kannalta parhaaksi näkevät. Suomessa olosuhteet eri kaupunkien, kuntien ja alueiden välillä poikkeavat suuresti ja siksi täytyy olla erilaisia malleja ja vaihtoehtoja, jotka palvelevat kaikenlaisia lapsiperheitä eri elämäntilanteissa.

Kotihoidontukijärjestelmän luomisen lähtökohtana on ollut aikanaan vaihtoehtojen tuominen lapsiperheille, ja minusta tästä vaihtoehtosta on edelleen pidettävä kiinni. Koska pakollisten säästötoimenpiteiden vuoksi kotihoidon tuen tasoa jo viime syksyn päätöksillä alennettiin, katsottiin, että on kohtuutonta lapsiperheitä koh-

taan näin lyhyellä aikavälillä tehdä taas uusia mittavia muutoksia, jotka väistämättä olisivat johtaneet aika suuriin käyttäytymismuutoksiin, toisin sanoen rajuun kunnallisten päivähoitopaikkojen lisäksyntään.

Juuri tästä syystä liennemme saavuttaneet heti alkajaisiksi suuren yhteisymmärryksen kuntia edustavan Kuntaliiton kanssa siitä, mikä kuntien kannalta olisi kokonaistaloudellisesti edullisempaa. Harvoin on niin onnellista tilannetta, että palvelujen käyttäjät, asiakkaat ja palvelujen järjestäjät löytävät yhteisymmärryksen siitä mallista, joka parhaiten asiakkaita palvelee. Pyrimme tässä mallissa nimenomaan siihen, että lapsille sopiva hoitomuoto löytyy ottaen huomioon eri ikäkausien kehitysvaiheet niin, että alle kolmi-vuotiaat niin pitkälle kuin mahdollista hoidetaan kotona tai kodinomaisesti, yli kolmi-vuotiaat päiväkodissa tai ryhmäperhehoidossa tai vastaavissa. Uutena elementtinä kokonaisuuteen tuli päivähoitoseteli, hoitorahajärjestelmä, joka toivotavasti tuottaa kokonaisuuteen lisää erilaisia päivähoitopaikkoja, mahdollisesti yksityisiä päiväkoteja, ja antaa mahdollisuuden myös palkata kotiin hoitajan esimerkiksi silloin, kun perheessä on useampi lapsi. 700 markkaa per lapsi hoitorahaa ja mahdollisesti hoitolisä sen lisäksi esimerkiksi kolmilapsisessa perheessä antaa mahdollisuuden siihen, että hoitaja voidaan palkata kotiin tai kaksi perhettä voivat palkata hoitajan yhteisesti. Eli valinnan mahdollisuudet ja joustavuus lisääntyvät.

Tähän ratkaisuun liittyy myös vahvasti työllisyyspoliittinen näkökulma siinä mielessä, että kotihoidon tuen käyttö, sen varassa kotiin jääminen, on mitä luontevinta työn vuorottelua. Kotihoidon tuki on vapauttanut sijaisuuksia varsinkin naisvaltaisilla aloilla, ja tällaista luonnollista, perheiden tarpeista lähtevää työn vuorottelua ei mielestäni ole millään tavalla järkevää ja tarkoituksenmukaista rajoittaa.

Sitten päivähoitomaksuihin. Eri tutkijoiden mukaan nimenomaan lapsiperheiden suurin tuloloukku on syntynyt juuri päivähoitomaksuista, päivähoitomaksujen jyrkästä porrastuksesta. On syntynyt tilanteita, joissa hyvin pieni palkankorotus on johtanut monen sadan markan nettotulojen vähenemiseen. En usko, että kukaan tässä salissa pitää tällaista tilannetta oikeutettuna tai oikeudenmukaisena. Tämä on ollut lähtökohtasille, että on muutettu järjestelmää niin, että se on portaaton ja lineaarinen ja sillä on myös kohtuullinen katto. Jo nykyjärjestelmässä on aika matalilla tuloilla, riippuen paikkakunnasta, jouduttu

korkeimpaan tai toiseksi korkeimpaan maksuluokkaan. Toiseksi korkein nykyjärjestelmässä on 100 markkaa enemmän kuin päivähoitomaksun katto.

Päivähoitomaksusta on taitettu paljon peistä, siitä suositaanko hyvätulaisia pienituloisten kustannuksella. Kannattaa hiukan miettiä tilannetta, jossa esimerkiksi hyvätuloisen perheen määritelmäksi katsotaan vaikkapa 20 000:n bruttotulot kuukaudessa. Toinen perheen vanhemmista saattaa ansaita vähän yli kymppitonnin, toinen ansaitsee vähän alle kymppitonnin. He ovat perhe, joka ei tulojensa puolesta saa mitään tulosidonnaista etuutta. He ovat perhe, jolla on opintolainaa. He ovat perhe, jolla on asuntolainaa ja jonka käytettävissä olevat nettotulot eivät ole kovin häävit. Tästä nettotulosta he ovat maksaneet nykyjärjestelmässä hoitomaksuja kahdesta lapsesta 1 925 markkaa tai 22 000 ansaitsevassa perheessä saman verran.

Näiden tuloluokkien kohdalla nyt käsittelyssä oleva malli ei paljon poikkea suuntaan eikä toiseen. Mutta jos tällainen perhe ansaitsisi vähän runsaammin, niin tavallaan lisätulon nettohyöty leikkautuisi heiltä välittömästi pois. Varmasti määrittelyä siitä, kuka on hyvätuloinen, kuka on keskituloinen tai pienituloinen, voidaan käydä loputtomasti. Mutta outo on se periaate, että koulutuksesta ja vaativasta työstä ei kohtuullisesti palkittaisi. Totta kai on selvää, että progressiivisella tuloverolla tasataan tuloja sillä tavalla kuin tässä yhteiskunnassa oikeudenmukaiseksi katsotaan.

Kun verrataan tätä nyt syntyynyttä järjestelmää ja nykyjärjestelmää keskenään, häviöjiä tässä on erittäin vähän. Ne muutokset, jotka ovat tapahtuneet, ovat varsin vaatimatonta luokkaa. Tässä uudessa järjestelmässä voittajia on valtaenemmistö. Minusta tätä lopputulosta on pidettävä hyvänä ja oikeudenmukaisena ja puolustettavana nimenomaan niiden periaatteiden toteuttamisen kannalta, joista tämä päivähoitomaksu-uudistus lähti liikkeelle.

Kaiken kaikkiaan tämä työ, joka valiokunnassa tehtiin, oli poikkeuksellista. Se vaati erittäin paljon työtunteja. Se vaati erittäin paljon paneutumista. Se vaati myös paljon niiltä virkamieltä, jotka meidän apunamme olivat, jos eivät nyt ihan yötä päivää, niin kuitenkin iltamyöhäänkin välillä. Tämä lopputulos on mielestäni tasapainoinen, ei välttämättä ideaalinen, mutta juuri niistä syistä kuin puheenjohtaja Skinnari totesi, meidän piti toimia sen rahamäärän puitteissa, joka nykyisin tähän järjestelmään käy-

tään, ja siihen nähden mielestäni tästä lopputuloksesta voimme olla tyytyväisiä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uosukainen.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten ed. Perho totesi, myönteistä on tässä hallitusryhmien tekemässä mallissa yksityisen hoidon tukeminen. Toisaalta tämä olisi voitu toteuttaa myös laajentamalla palvelusetelikokeilu valtakunnalliseksi käytännöksi ja turvaamalla siihen riittävät voimavarat.

Mielestäni tämä kuukausittainen 700 markan tuki ei alenna tarpeeksi perheiden yksityisen hoidon kustannuksia, kun ajatellaan, että aina kuitenkin yksityinen hoitopaikka maksaa yli 2 000 markkaa, eikä se lisää siten riittävästi yksityisen hoidon tarjontaa.

Kun ed. Perho kehui tätä mallia vielä, niin tässä on hyviä puolia, mutta voinen sanoa huonon puolen. Tässä on kiireessä tullut myös sellainen virhe, että 14 000 markkaan asti tuloluokissa kolmen lapsen vieminen päivähoitoon on halvempaa kuin kahden. Tämä on selvä kauneusvirhe, joka on kiireessä tapahtunut. Mutta perheitten on ehkä vaikea ymmärtää, miten kaksi lasta tulee kalliimmaksi päivähoidossa kuin kolme.

Kun ed. Perho totesi, että Kuntaliitto on tämän mallin hyväksynyt, voin opposition puolelta todeta, että ilmeisesti näin on, mutta kuten sanottu, emme ole voineet kuulla asiantuntijana tässä Kuntaliittoa. Tämä malli on niin paljon muuttunut siitä esityksestä, että epäilen, onko niin tapahtunut, että Kuntaliitto on tämän hyväksynyt. Meidän täytyy nyt uskoa vain, että näin on tapahtunut.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Perho ja Skinnari kiittelivät toisiaan tästä esityksestä ja varmasti ansiosta. Siinä on monia tärkeitä hyviä piirteitä. Itse kiinnittäisin huomiota kolmeen seikkaan, jotka näissä puheenvuoroissa tulivat esille.

Ensinnäkin viitattiin alle 20-vuotiaiden toimeentulotukiongelmiaan ja todettiin, että sosiaalitoimistoissa köyhä saattaa jäädä ilman tukea, mutta rikkaan lapsi saattaa kuitenkin täysimääräisesti tuen ottaa. Tiedustelin: Missä iässä itse asiassa lapsi muuttuu aikuiseksi? Eikö se ole se ikä, jolloin hän tulee täysi-ikäiseksi?

Ed. Perho viittasi myös kannustinloukkuongelmaan ja totesi, että kannustinloukkuongelman taustalla on juuri se, että sosiaaliturvan kokonaistaso saattaa olla niin korkea, että ei kannata mennä töihin. Silti ilmaan jää kysymys siitä, kuinka relevantti tämä ongelma on nykyisen kohtuuttoman korkean työttömyyden oloissa.

Ed. Perho myös halusi kiistää väitteen, että hyvätulaisia suosittaisiin köyhempien kustannuksella päivähoitomaksuissa. Mutta kun korkeimmaksi päivähoitomaksuksi on asetettu vain 1 000 markkaa, niin epäilemättä tämä järjestely on suhteessa edullisempi hyvätulaisille kuin aikaisempi.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Ed. Perho ynnäsi niin, että samalla rahalla nyt on saatu enemmän voittajia ja vähemmän häviäjiä. Saattaa olla, että näin on. Onkohan tässä laskelmassa otettu huomioon ne kustannukset, joita kunnallisten hoitopaikkojen lisäämisestä tämän järjestelmän kautta tulee?

Edelleen ed. Perho totesi samoin kuin valion puheenjohtaja Skinnari, että nyt tavoitellaan sitä, että alle kolmevuotiaita lapsia hoidettaisiin kotona. Hyvä että tällainen tavoite on nyt asetettu, mutta ei tarvitse mennä kovin kauaksi taaksepäin, kun hallituksella oli aivan toinen linja, kun se kotihoidon tuen tason romahdutti täällä jo edellä kuvatuin seurauksin.

Kun nyt näinkin suuri remontti tehdään järjestelmiin, olisi odottanut, että uudistuksen pääsisältö olisi ollut korjata niitä virheitä, joita hallituksen aiemmista säästöpäätöksistä aiheutui.

Hallitukselta on edelleen jäänyt havaitsematta se, että meillä on yhä enemmän sellaisia perheitä tai yksinhuoltajia, joiden on käytännön syistä vaikeaa saada lapselleen hoitopaikkaa kunnallisesta hoidosta — vuorotyöjärjestelmät, epäsuunnolliset työajat. Nämä perheet joutuvat turvautumaan yksityiseen hoitoon tai palkkaamaan hoitajan kotihoidon tuen kautta, mutta nämä tuet ovat paljon pienemmät, kuin mitä yhteiskunta käyttää kunnalliseen päivähoitoon. Syntyy tilanne tämänkin järjestelmän jälkeen, niin kuin ed. Hyssälä totesi, että yksityiset hoitopaikat muodostuvat perheille paljon kalliimmiksi kuin kunnallinen hoitopaikka eikä hallitus ota huomioon sitä, että kaikki perheet eivät voi kunnalliselta hoitopaikalta saada palvelua, vaan joutuvat käyttämään yksityisiä joustavampia järjestelmiä tai hoitajan palkkaamista kotiin. Sen tähden toivoisin, että joskus asetettaisiin lapset ja perheet samalle viivalle tästä näkökulmasta.

Ed. H u o t a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Perho kyseli täällä, kuka mahtaakaan olla hyvätuloinen tai minkälainen perhe on hyvätuloinen. Tulorajat tietysti vaihtelevat, mutta keskimäärin 15 000 markkaa ansainnut yhden lapsen yksinhuoltaja on aikaisemman järjestelmän mukaan ollut korkeimmassa tuloluokassa, mutta perheellisillä aika pienet tulot ovat aiheuttaneet sen, että on kuulunut ylimpään maksuluokkaan. Se on todella ollut ongelma, ja sitä tämä ratkaisu parantaa. Mutta tavoitteemmehan tietysti pitäisi olla, että kaikkien kannustavuutta parannetaan eli että kaikilla päivähoitomaksut alenevat, koska eihän se voi olla kannustamista, että esimerkiksi kahden lapsen perheessä päivähoitomaksut nousevat osalla tuloluokista.

En kuullut ed. Perhon kovinkaan paljon puhuvan nollamaksuluokasta. Kysyisinkin, onko ed. Perhon mielestä valiokunnan tekemä ratkaisu siinä mielessä hyvä, että myös pienituloisimmat ihmiset voivat mennä työhön ja pienipalkkaiseen työhön, ilman että päivähoitomaksut kovin kovasti siitä nousevat.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheensa alussa ed. Perho jotenkin paheksui kannanottoani, jonka mukaan hallituksen esitys valiokunnassa muuttui keskustan toivomaan suuntaan. Ehkä minulla jäi korostamatta, että olen tästä asiasta tietysti erittäin iloinen ja annan tunnustusta sosiaalivaliokunnalle sen työstä. Ehkä tästä voi sanoa näin opposition näkökulmasta, että tämä on oikean suuntainen mutta riittämätön, koska voi sanoa, että erikoiset perheet todella tarvitsevat vapauden valita lapsen ja perheen tarpeisiin sopivat hoitomuodot niin, että se on myös kuntien kannalta tasapainoinen ratkaisu. Kotona tehtävä hoitotyö ylipäätään ei minusta kuulunut ns. kannustinloukkuongelman piiriin lainkaan.

Päivähoitomaksuista ed. Perho totesi minusta aivan oikein, että monesti näennäisesti hyvätuloiset opinto- ja asunovelkaiset perheet ovat joutuneet maksamaan hyvinkin korkeita maksuja. Minusta on hyvä, että heidän maksunsa alenevat. Mutta kiinnitin huomiota samaan kuin ed. Huotari ja kysyn, miksi päivähoitomaksuasiassa pitää yleensä olla häviäjiä. Kun kuntien maksukertymä kuitenkin laskee tämänkin ratkaisun jälkeen, mikä nyt on tehty, niin siitä huolimatta joidenkin perheiden maksut nousevat elikkä monilapsisten perheiden. Tätä en pidä hyvänä. Minusta kaiken kokoisilla perheillä pitäisi olla sa-

malla tavalla vaihtoehtona, niin äideillä kuin isillä, joko mennä työhön tai hoitaa lapset kotona.

Samaten jää miettimään, minkä takia ei menty suoraan prosenttiperusteisesti tulosta määräytyvään maksuun, vaan kehitettiin tällainen kompensatiomenetelmä, joka on perheitten kannalta aika monimutkainen ja vaikeasti selvitettävä. Perheen on aika vaikea laskea, mikä sen maksu loppujen lopuksi on.

Ed. Perhø (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Hyssälälle 700 markan hoitorahasta. Yli kolmivuotiaillehan tämä on kokonaan uusi etuus. Esimerkiksi perhe, jossa on kolme alle kouluikäistä lasta, voi saada yksityisen hoidon tukea 2 100 markkaa. Jos on pienituloisen perhe, sitä voi saada vielä huomattavasti enemmän. Tämä on kokonaan uusi etuus ja mielestäni varsin merkittävä edistysaskel. Se, että alle kolmivuotiailla tämä on pienempi kuin nykyjärjestelmässä, johtuu siitä, että valiokunnan painotus oli siinä, että nämä lapset kotihoidon tuella hoidettaisiin nimenomaan kotona vanhempien tai vaikkapa isovanhempien toimesta.

Sitten maksuista. Toivoisin, että jokainen täällä perehtyy maksutaulukkoon, joka on esityksen pohjalta laskettu. Muutama esimerkki. Nykyisellään yksinhuoltajaäiti tai -isä maksaa 8 000 markan tuloilla 550 markkaa hoitomaksua, uuden mallin mukaan 328 markkaa. Toinen esimerkki: Kaksilapsinen perhe maksaa nyt 10 000 markan tuloilla 385 markkaa, ja maksu nousee 4 markkaa. Täällä on puhuttu monilapsisista perheistä. Nykyinen järjestelmä on ollut täysin epälooginen sen takia, että esimerkiksi kahden lapsen perheessä 13 000 markan tuloilla päivähoidosta on maksettu 935 markkaa ja kolmilapsisessa perheessä vain 385 markkaa. Mielestäni tämä epäsuhta on ollut ihan tarkoituksenmukaista ja perusteltuakin korjata. Eli lukekaa ensin tämä taulukko ja vasta sitten arvioikaa tämän hyvyttä.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on pariinkin kertaan kysytty, edustajat Karjalainen ja Kiljunen ovat kysyneet, onko tässä kannustavuutta ja mitä sillä oikein tarkoitetaan. Kyllä sitä tässä koetettiin pitää edelleen yhtenä johtotähtenä. Mutta jos nyt oikein ymmärrän, niin tässä perätään myöskin sitä, että valiokunta luulisi, että ihmiset ovat noin vain piruuttaan kotona eivätkä menisi töihin. Kyllä kaikki selvitykset osoittavat, että työtön pääsääntöisesti haluaa päästä töihin, siis haluaa

aina päästä töihin, jos se on käytännössä mahdollista. Eli työ on paras kannustin.

Mitä tulee Kuntaliittoon, täytyy anteeksi pyydellen todeta, että tällaisissa isoissa jutuissa loppumetreillä, kun budjettilakeja pistetään kasaan, ei pystytä kaikkia näitä kommervenkkejä niin hoitamaan, että oppositio olisi samalla viivalla. Mutta helpommallahan pääsitte, kun teidän ei tarvinnut koko aikaa olla niissä kokouksissa, jotka pidettiin pääasiassa valiokunnan ulkopuolella tai ilman teitä.

Mutta Kuntaliitto ilmoitti, että heille meidän lopputuloksemme on huomattavasti parempi kuin hallituksen esitys. Se johtuu siitä, että se on kunnille edullisempi käyttäytymismalliltaan.

Ed. Vehkajä: Arvoisa puhemies! Kyllä minua pikkuisen häiritsee se, että lasten hoitojärjestelmälle asetetaan ikään kuin päätehtäväksi kannustavuus. Minun mielestäni sen päätehtävä edelleen on se, että lapset tulevat hoidetuiksi.

Olemmekohan luoneet lapsen hoidon tukemisesta vuosikymmenien saatossa liian monimutkaisen järjestelmän, varsinaisen sekatarvarakaupan? Tämä kysymys tekee mieli esittää.

Hallituksen esitys ja eduskunnankin päätös tulee sisältämään jälleen yhden uuden tukimuodon entisten lisäksi, nimittäin ns. hoitohoidon, jolle lakiteksti antaa nimen "yksityisen hoidon tuottajalle maksettava hoitoraha ja hoitolisä". Tämä kysymys on syytä esittää senkin vuoksi, että jaettava rahamäärä ei ole lainkaan kasvanut, mistä sitten seuraa, että väkisinkin perusteita muutettaessa toiset menettävät, toiset hyötyvät. Kun vähemmällä rahalla yritetään saada aikaan enemmän, liittyvät ratkaisut välttämättä myös laatuun. Näitä kysymyksiä hallituksen esityksessä sen paremmin kuin valiokunnan mietinnössäkään ei kuitenkaan juuri käsitellä. Näenkin, että tätä seikkaa ei saa jättää jatkossa vaille huomiota.

Kun hallituksen esitys muutettuna tulee hyväksytyksi, meillä on käytettävissä seuraavat neljä tuettua lasten hoitomuotoa: 1) kunnallinen päivähoito joko päiväkodeissa tai perhepäivähoitossa; 2) päiväkotihoidon ns. ostopalvelupäiväkodissa, jossa noudatetaan kunnallisen hoidon laatuksiteerejä ja hoitomaksuja; 3) yksityisen hoidon tuottajalle maksettava hoitoraha ja hoitolisä, jolloin tuki on hoidon tuottajan veronalaisista tulosta; sekä 4) kotihoidon tuki, jolloin lapsen vanhemmalle tai muulle huoltajalle maksetaan hänelle veronalainen hoitoraha ja mahdollisesti tulosidonnainen hoitolisä. Pysyykö joku

vielä mukana? Tukimuodot ovat toisensa poisulkevia lukuun ottamatta tapauksia, joissa esikouluikäinen on osa-aikaisessa esiopetuksessa.

Nyt esillä olevan esityksen vaikutuksista perheitten käyttäytymiseen on kiistelty paljon ja viimeiseen asti. Arvelen kuitenkin, ettei mikään taho ole tässä asiassa asiantuntija. Tuoreessa muistissahan on, niin kuin puheenjohtajammekin täällä muistutti, että kotihoidon tuen leikkausten vaikutuksissakin erehdyttiin 30 prosenttia, mikä oli rahassa 300 miljoonaa markkaa, kun etuuden tasoleikkaukset johtivat paljon suurempaan siirtymiseen kunnalliseen päivähoitoon kuin oli kuviteltu. Tämä puolestaan lisäsi huomattavasti kuntien kustannuksia.

Jo tämä esimerkki kertookoon, miten turhaa lasten hoidon tukemisessa oli tälläkin kertaa taistella muutamista kymmenistä miljoonista. Oikeampaa olisikin sanoa, että taistelua käytiin mielikuvien välillä. Kannattaa muistaa, että päivähoitoon ja kotihoidon tuen kokonaiskustannukset ovat sentään yhteensä noin 9 miljardia markkaa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta oli tämän työn aikana unelmoinut siitä, että esikouluikäisille lapsille voitaisiin antaa esiopetuksessa maksuallennuksia. Oikeastaan tämäkin asia olisi mahdunut virhemarginaaleihin, joihin äsken viittasin kustannusten osalta. Nyt joudumme tätä uudistusta vielä odottamaan. Oikeastaan voidaan sanoa niinkin, että tämä valiokunnan hanke kaatui viimeistään silloin, kun kokoomus vaati ylimmän päivähoitoon maksuluokan alentamista aina 1 000 markkaan asti. Arvoltaan nämä hankkeet olivat lähes samaa luokkaa.

Kuitenkin on hyvä muistuttaa tässä, että edelleen on voimassa vielä tätäkin tärkeämpi hanke, nimittäin mahdollisimman nopeasti siirtyminen kokonaan maksuttomaan esiopetukseen, joka toivottavasti toteutuu vielä tämän eduskunnan aikana.

Arvoisa puhemies! Luetutin tämän hallituksen esityksen heti tuoreeltaan muutamilla kuntien päivähoitoon asiantuntijoilla tiedustellakseni heidän näkemyksiään esityksestä. Esitystä pidettiin tavattoman monimutkaisena ja vaikeaselkoisena. Jos lakipykälät vielä olivat luettavia, sekamelska oli täydellinen hallituksen esityksen perustelujen lukemisen jälkeen. Saman koin itsekin, sillä olin eräänä viikonloppuna luvannut valiokunnan sos.dem. ryhmän jäsenille tehdä yhteenvedon varteenotettavista ydinkysymyksistä. En kyennyt suoriutumaan tuosta tehtävästä perustelujen monimutkaisuuden takia. Mitenkä-

hän perheet pääsevät perille siitä, mikä niille olisi edullisinta? Olemmeko kenties jo siinä tilanteessa, että päivähoitoratkaisun tekemiseksi olisi parasta suositella päivähoitojuristia perheen avuksi?

Pienten lasten hoidon tukea koskeva hallituksen esitys on yksi osa kannustinloukkuprojektia. Vaikka tässä hallituksen esityksessä, joka nyt on pöydällä, käsitellään vain lasten hoitotukia ja päivähoitomaksuja, vaikuttavat monet muutkin vuodelle 97 tulevat muutokset, kuten verotus, asumistuki, työttömyysturva, toimeentulotuki — kaikkiin näihin on tulossa muutoksia — perheiden taloudelliseen tilanteeseen. Yhteisvaikutukseltaan nämä muutokset tulevat olemaan myönteisiä.

Näyttää kuitenkin siltä, että yksittäisten perheitten on hyvin vaikea hahmottaa omalle kohdalle tulevien muutosten kokonaisvaikutusta, joten me joudumme vain vakuuttelemaan, että kokonaistulos on perheitten kannalta kuitenkin positiivinen. Siellä kotona keittiön pöydän ääressä kuukausittain maksettavat päivähoitomaksut tai joka kuukausi saatava kotihoidon tuki ovat lapsiperheen kannalta niitä konkreettisia asioita, joiden varaan oma mielipiteenmuodostus helposti jää. Vaarana siis on, että vain ja ainoastaan juuri näiden maksujen kautta perheet nyt arvioivat tätäkin hanketta, joka meillä on keskustelussa.

Kun hallituksen esitys oli täällä salissa lähete-keskustelussa, tuli jo selkeästi esiin, että hallituksen esittämät muutokset näyttivät olevan yksittäisten perheitten kannalta katsottuna aivan liian suuria ja useimmiten vielä kielteiseen suuntaan. Lopputuloksen arvioinnin kannalta ongelmaksi jää edelleen se, että yksittäisissä kunnissa on poikettu sääädöksissä esiintyvistä päivähoitomaksujen tulorajoista. Jos kunnat eivät jatka allennuksia tämän esityksen tultua voimaan, syntyy tilanteita, joissa perheitten päivähoitomaksut tulevat nousemaan paljon enemmän kuin nämä vertailut, mitä on ministeriöstä voitu saada, näyttävät.

Pienten lasten hoitojärjestelyjä koskeviin ratkaisuihin on hallituksessa ja eduskunnassa aina liittynyt dramatiikkaa. Niin nytkin, kun lapset yritettiin sitoa samaan pakettiin mitä moninai-
simpien muiden asioiden kanssa. Valiokunta sai mandaatin tehdä esityksestä paremman, kunhan noudatetaan hallituspuolueiden välillä sovittuja menettelytapoja, muun muassa yksituumaisuus-edellytystä. Niin on nyt tapahtunut.

Hallituksen esitystä on korjattu ennen kaikkea siten, että kotihoidon tuen hoitorahaa on

nostettu, kun taas päivähoiton nollamaksuluokka säilytettiin. Lopputulos on kompromissi ja perheille ja kunnille varmasti parempi kuin hallituksen esitys. Sanon vielä senkin, että kun näitä muutoksia tehtiin, selkeästi uskallettiin lausua julki, että näiden muutosten tavoitteena on ollut, että pienet, alle kolmivuotiaat lapset hoidettaisiin enemmän kotona. Samoin ajateltiin, että monilapsisissa perheissä valittaisiin kotihoito kunnallisen päivähoiton sijaan. Se näkyy tavallaan kielteisissä maksumuutoksissa monilapsisten perheiden kohdalla, mutta se pitää sanoa ihan suoraan ääneen.

On syytä myöntää, etteivät hallituksen esitys sen paremmin kuin valiokunnankaan esitys ole kaikkien perheitten kannalta neutraaleja, vaan niin kuin äsken sanoin, niissä on tietty, avoimestikin tunnustettu tendenssi. Kun tilannetta verrataan tämänhetkiseen, on lopputulos varsin ystävällinen kuitenkin esimerkiksi yksinhuoltajille, joilla on päivähoitossa 1—2 lasta. Vain muutamissa tuloluokissa muutokset ovat negatiivisia. Muutoin maksut vähenevät. Samoin kahden huoltajan perheissä yhden lapsen päivähoito on aikaisempaa edullisempaa. Lisämaksuja tulee sen sijaan monissa kahden huoltajan perheissä, joissa kaksi tai kolme lasta on päivähoitossa. Sitten kannattaa muistaa, että ylimmissä tuloluokissa päivähoitomaksut tietysti alenevat ja aika huomattavastikin.

Mutta sanoisin, että myös kaksi- tai kolmilapsisissa perheissä valiokunnan esitys on ystävällisempi perheille kuin hallituksen esitys olisi ollut. Myös sellaisissa kahden huoltajan kahden tai kolmen lapsen perheissä, joissa vain yksi lapsi on päivähoitossa, maksut nousevat nykyisestä. Mutta näissäkin tapauksissa valiokunnan ehdotus on perheille edullisempi kuin hallituksen esitys olisi ollut.

Ongelmakohtia syntyy sen vuoksi myös tiettyissä kohdin noita vertailuja, että samalla siirtäen portaittaisista maksuluokista portaattomasti lisääntyviin maksuihin.

Kaikkein suurimman painoarvon haluan antaa sille, että nollamaksuluokka säilyy päivähoitossa. Hallituksen esitys siitä, että pienet tulot yksin eivät olisi olleet riittävä perustelu maksutoman päivähoiton saamiseen, oli kestävä. Hallitus oli ilmeisesti kannustavuussyistä ajatellut sulkea työttömät nollamaksuluokan ulkopuolelle. Onneksi hanke tyssäsi jo perustuslakivaliokunnan kannanottoon. Työttömien lapsilla erityisesti on oltava pääsy hyvään päivähoitoon syrjäyttämisen estämiseksi.

Nollamaksuluokan säilyminen tässä muodossa on hyvä myös siksi, että kunnissa päätöksenteko pysyy pienituloisten kohdalla nyt mahdollisimman yksinkertaisena. Kun maksua ei kanneta, jos se olisi alle 100 markkaa, on se myös hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden ryhmät ovat sopineet siitä, että pienten lasten hoidon tukemiseen palataan, jos kustannuskehitys osoittautuu yllätykselliseksi. Lausuman tarkkaa sanamuotoa en tunne. En voi kuitenkaan hyväksyä sellaista ajatusta, että esimerkiksi työllisyyden parantumisesta johtuva päivähoiton laajentuminen ja lisäkustannukset tulisi korvata tukea uudelleen vähentämällä. Toivottavasti tämä viesti, joka kyllä annettiin ajoissa, tuli myös ryhmille selväksi ja he sen ymmärsivät.

Arvoisa puhemies! Kaikki uudistukset vaativat tarkkaa seurantaa. Niin myös tämä uudistus. Pidän tätä kokonaisuutta niin monimutkaisena, että en olisi kovin huojentunut väittämään, että kaikki meni hyvin ja siististi. On tarkkaan seurattava, miten perheiden käyttäytymismuutokset tapahtuvat. Voi hyvin olla mahdollista, että tulee hankalia kohtia, sellaisia, joita ei tullut esitystä tehtäessä esille, jolloin täytyy olla valmiuksia niihin palata.

Toinen kysymys, joka on teknistä seurantaa laajempi, on tietysti se, että mielestäni olemme myös siinä tilanteessa, että kyllä meidän on uudelleen ryhdyttävä kokoamaan näitä asioita yhteen. Nyt on tavallaan se paletti tiedossa, se poliittinen tahto näytetty, mitä kaikkea tämä yhteiskunta lastenhoitoon liittyen haluaa tukea. Kun se on nyt avoimesti näytetty ja tämä systemi on aika sekava ja monimutkainen johtuen historiasta, toivon, että vielä löytyy joku kunnianhimoinen ministeri, joka näistä palasista uljakkaamman kokonaisuuden pystyisi löytämään.

Luulisin, että voisimme pärjätä parilla systemillä kaiken kaikkiaan lastenhoidon järjestämisessä. Toinen niistä voisi olla veroton lapsikohdainen etuus. Toinen voisi olla vaikka verollinen tai jotenkin tuloihin sidottu. Kyllä tässä vähän liian monia palasia tällä kertaa vielä on.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn ed. Vehkaojaan siinä, kun hän sanoi, että on ikävää, että lastenhoidossa kannustavuus on ensisijainen elementti, kun lähdetään sitä uudistamaan. Mutta täytyy todeta, että kannustavuuskin on parempi elementti kuin ideologia, joka aikaisemmin ajoi voi-

makkaasti lastenhoitoa. Oli yksisilmäistä ideologiaa pelkästään eikä lasten ja lapsiperheiden tarpeista lähtevää uudistuspolitiikkaa.

Olen samaa mieltä kuin ed. Vehkaoja siinä, että lähtökohtana ollut yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen ei ole toteutunut. Kokonaisuus vaikuttaa erinomaisen monimutkaiselta ja vaikeaselkoiselta. Voi tietysti ihmetellä, kuinka perheet pystyvät riittävällä tavalla punnitsemaan omia etujaan tässä tilanteessa, jossa etujen nimet ja määräytymisperusteet muuttuvat.

Uudistuksen läpivieminen siten, että perheet tulevat tietoisiksi oikeuksistaan, on vaativa tiedotustehtävä myös. Kyllä se on perheiden oikeusturvan kannalta myös ensisijainen asia, että tiedotuksessa onnistutaan.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta, kun ed. Vehkaoja totesi, että asiaa ei pitäisi nähdä tuloloukkuongelmana, että voidaan sanoa, että se on myös oikeudenmukaisuusongelma. Jos erityyppiset tulot asetetaan eri asemaan, silloin ihmisiä ei kohdella yhdenvertaisesti. Jos työssäkäyviä kohdellaan huonommin kuin muita ihmisiä tässä yhteiskunnassa, silloin ihmisiä ei kohdella yhdenvertaisesti.

Haluan korostaa sitä, että köyhyys ei liity ihmisen sosiaaliseen asemaan tai elämäntilanteeseen, vaan niihin tuloihin, mitä hän saa puhtaana nettopalkkana tai tulonsiirtona tai korvauksena käteen. Esimerkki, jonka aikaisemmin mainitsin, osoittaa aika hyvin, kuinka syrjityssä asemassa ovat ne ihmiset, jotka saavat tulonsa palkkana. Pidän sitä huonona, että tosiaankin valiokunnassa laitettiin pykälään, sinänsä se ei asiaa juurikaan muuta, mutta 10 a §:ään nimenomaan tietyt tulotyytit, jotka ovat sosiaalisia tulonsiirtoja, jotka otetaan pois päivähoitomaksun laskentaperusteista. Se johtaa siihen, että ihmiset ovat siitä syystä eriarvoisessa asemassa, koska kaikkia tuloja ei oteta samalla tavalla huomioon. (Ed. Kiljunen: Esimerkiksi pääomatuloja!) — Tässä pykälässä otetaan pääomatulot huomioon, ja se on aivan oikein, näin pitää olla. Palkkatulo, pääomatulo, sosiaaliset tulonsiirrot, kaikki pitää ottaa huomioon.

Haluan vielä korostaa kolminkertaista progressiota: Ei pidä puhua vain progressiosta yhdesä asiassa, vaan pitää muistaa, että meillä tuloja verotetaan progressiivisesti, tulonsiirrot putoavat palkkatulon ja tulojen noustessa ylipääntensä, ja jos meillä vielä erilaiset sosiaaliset maksut ovat tulosidonnaisia, progressiivisia, niin kolminkertainen progressio käytännössä tänä päivänä joh-

taa siihen, että pienituloisilla ja keskituloisilla käteenjäävä tulo ei nouse, vaikka palkkatulo nousee.

Jos olette katsoneet sen A-studion ohjelman, kun yritettiin saada muurareita töihin, niin siellä yksikin muurari toteaa, että kun tulonsiirrot putoavat pois, kun hän saa palkkaa, ei kannata mennä töihin. Tässä on se perusongelma tänä päivänä tässä yhteiskunnassa. Jos työnteke ei kannata, ei työttömyysongelmaa myöskään saada ratkaistua.

Ed. V i l j a m a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellä puheenvuoroissa käsiteltyyn kannustavuusongelmaan haluan minäkin puuttua. Minusta on kuitenkin hyvä, että kannustavuus oli tässä mukana, sillä eihän se koskettanut yksinomaan pienten lasten hoitojärjestelmää, vaan hallituksen ajatuksena oli, että lastenhoidon tukimuodot, asumisen tukeminen, toimeentulotuen, työttömyysturvan ja verotuksen yhteensovittaminen järjestetään, jolloin on kyse oikeudenmukaisesta, sanotaan nyt, rahojenjaosta tässä yhteiskunnassa.

Se, että kannustavuus ei ollut ihan loppuun saakka ajateltu ja se jäi elämään vähän ikään kuin valtiovarainministeriöstä lähteneenä ideana hoitojärjestelmän sisään, oli huono asia. Jo arki-esimerkki kuvaa sen: Jos valtiovarainministeriössä ajateltiin, että pitää kannustaa yksivuotiaan lapsen äitiä työelämään, vaikka kyseinen äiti haluaisi hoitaa lapsensa, niin onhan tällainen taustaolettamus toki väärä. Tältä pohjalta sosiaali- ja terveysministeriön näkökulman mukaan saattaminen tähän, niin että huomioitiin myös kasvatuksellinen ja lapsen näkökulma, oli erittäin merkittävä.

Eivätkä ideologiat, ed. Hyssälä, paiskanneet näitä rahoja suuntaan tai toiseen, vaan ihan järkevät kasvatukselliset näkökulmat. Alle kolmevuotias on perusteltua, niissä tapauksissa kuin mahdollista, hoitaa kotona.

Mitä tulee, ed. Sasi, köyhyysasiaan, voitte ihan rauhassa nukkua yönnä. Edelleen köyhistä suurin osa on niitä, jotka saavat hyvin pientä tuloa, alle 3 000 markkaa. Ei siinä paljon isoja tuloja heilautella.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin torjua ed. Hyssälän väitteet jostakin ideologisesta lähestymistavasta. Minusta oli harvinaisen mukavaa työskentely valiokunnassa siinä mielessä, että me todella paneuduin asioihin, ja uskon, että

kuulisimme tässä salissa varmasti ed. Perholta, jos meillä olisi ollut esimerkiksi ideologista lausta näissä asioissa. Se puuttui täysin, me aidosti pyrimme hyvään lopputulokseen, ja tällainen siitä tuli.

Ed. Sasille haluaisin sanoa, että halusin vain alkumaininnassani alleviivata sitä, että ei tule unohtaa, että kun puhutaan pienten lasten hoidon tukemisesta, sen lainsäädännön ensisijaisen tarkoituksen täytyy säilyä lasten hoidon puolella. Sanoin myös puheessani myöhemmin, että tämä on vain yksi osa kannustinloukkukokonaisuutta ja hoitakoot muut osat sitten kannustavuutta senkin edestä, kunhan ei vain tehdä huonoa ratkaisua lasten hoidon kannalta, sehän täytyy tssä varjella.

Haluaisin sanoa myös sen, että verotuksen progressiivisuus tulee vähenemään esimerkiksi palkkaverotuksen puolella, ettei kaikki ole sillä välttämättä hoidettu, kun se on kertaalleen verotettu.

Lopuksi haluaisin sanoa, että me näimme valiokunnassa myös, että esimerkiksi kotihoidon tuki antaa mahdolloman hyvän vaihtoehdon työn vuorottelulle aika lailla edullisella tavalla. Minusta sekin on aika kannustava elementti. Se on yksi tapa hoitaa suurtyöttömyyttä tässä maassa, mitä ed. Sasin puheenvuorossa ei huomattu, kun hän moitti meitä hinnaltaan korkeista ratkaisuista.

Puhemies: Pyydän muistuttaa arvoisia edustajia vastauspuheenvuorojen myöntämisen periaatteista, nimenomaan siitä, että puhemies myöntää harkintansa mukaan vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuoropyyntölaite on auki tietyn aikaa, jonka jälkeen puheenvuoro on mahdollista saada vielä seisomaan nousten, jos on erityistä aihetta, mutta puheenvuorolistalla on myös pitkä jono ihmisiä, jotka ovat odottaneet vuoroaan. Tätäkin asiaa täytyy muistaa ajaa — siis puhemiehen harkinnan mukaan, valtiopäiväjärjestyksen mukaan.

Ed. M. Pietikäinen: Fru talman! Det betänkande, som social- och hälsovårdsutskottet nu förelägger riksdagen, är faktiskt som här har kommit fram resultatet av ett sällsynt hårt och intensivt arbete i utskottet. Utskottet har utfört ett arbete, som går långt utöver det som vanligen görs i riksdagens utskott, när det gäller behandlingen av regeringens propositioner. Vi har på basis av en omfattande sakkunnigrunda gjort radikala ändringar i regeringens förslag.

Och varför? Jo, därför att regeringens förslag är behäftat med stora brister. Det verkar som om barnet skulle ha glömts bort i iveren att eliminera flitfällorna!

Social- och hälsovårdsutskottet har i sitt betänkande utgått ifrån barnet och familjens situation, och inte nog med det, också vårt förslag bidrar till att eliminera flitfällorna i lika hög grad som regeringspropositionen.

Sosiaalivaliokunnan nyt eduskunnalle esittämä mietintö on harvinaisen kovan ja tiiviin valiokuntatyön tulosta. Sosiaalivaliokunta on tehnyt työtä, joka pitkälti ylittää tavallisesti eduskunnan valiokunnissa tehtävän työn, mitä tulee hallituksen esitysten käsittelyyn.

Olemme laajan asiantuntijakierroksen perusteella tehneet tuntuva muutoksia hallituksen esitykseen. Miksi? Siksi, että hallituksen esitykseen liittyy suuria puutteita. Vaikuttaa siltä kuin lapsi olisi unohdettu kannustinloukkujen purkamisen innossa. Sosiaalivaliokunta on mietinnössään lähtenyt lapsen ja perheen tilanteesta, eikä siinä vielä kyllin. Myös meidän ehdotuksemme edistää kannustinloukkujen purkamista yhtä suurella määrin kuin hallituksen esitys.

Laki kaikkien alle kouluikäisten oikeudesta päivähoitoon on sosiaalilainsäädäntömme virsitanpylväs. Viime eduskuntakaudella asia oli kiivaiden keskustelujen kohteena. Nykyistä tilannetta pidän pitkälti voittona eduskunnan silloisen naisverkoston tekemästä kovasta työstä. Tosin laki ei silloin tullut voimaan 1.8.95 lähtien, mikä oli tavoitteemme, mutta kylläkin puoli vuotta myöhemmin, mikä olkoon tämän hallituksen ansio.

Hallituksen nyt valmistellessa lakia pienten lasten hoidosta yksi tärkeä elementti unohdettiin. Perheiden kannalta on parasta, jos niillä on mahdollisuus järjestää lastensa hoito parhaalla pitämällä tavalla. Perheellä on oltava todellinen valinnanvapaus. Hallituksen malli olisi leikkannut perheiden todellisia valinnanmahdollisuuksia ja hyvin pitkälti myös ohjannut kaikkein pienimmät lapset kunnallisiin päiväkoteihin. Alhainen kotihoidon tuki olisi käytännössä tehnyt mahdollottomaksi monille nuorille perheille lasten kotona hoitamisen. Pidemmällä aikavälillä ehdotus olisi myös ollut kova isku yksityisiä päiväkoteja ja onnistuneiden palvelurahakokeilujen jatkamista vastaan.

Aikaisemmat kotihoidon tuen säästöt osoittavat yksiselitteisesti, että talous ohjaa pakosti perheiden käyttäytymistä. Arvioitujen 700 miljoo-

nan markan säästöjen sijasta tänä vuonna säästöt ovat melkein 1 000 miljoonaa markkaa, siis miljardi. Tästähän on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa puhuttu. Tämä johtui varmasti siitä, että monilla perheillä ei enää ollut varaa valita kotihoidon tukea. Vaihtoehtoksi muodostui se, että lapset pidensivät kotikunnan päivähoitojonoja tai että hoitava vanhempi ilmoittautui työttömäksi. On syytä huomauttaa, että viimeksi mainitut ratkaisut ovat huomattavasti kalliimpia yhteiskunnalle kuin esimerkiksi toimiva kotihoidon tuki.

Sosiaalivaliokunnassa ehdottamamme malli merkitsee muun muassa sitä, että perheiden, joissa on kolmivuotiaita lapsia, on mahdollista valita kotihoito tai yksityisen hoidon tuottajan tarjoama hoito. Lisäksi valiokunta on tehnyt tarkistuksia kunnallisen päivähoidon maksuihin pääasiassa hallituksen esityksen mukaisesti. On tietenkin tervetullutta, että yhden lapsen korkein maksu alenee nykyisestä 1 430 markasta 1 000 markkaan. Omalta osaltani olisin kuitenkin ollut valmis hyväksymään 1 100 markkaa enimmäismaksuna, mikä olisi ollut kuntien kannalta parempi vaihtoehto, mutta niin kuin tiedämme, vaikka valiokunta oli yksimielinen tästä 1 100 markasta, kompromissiksi lopuksi tuli 1 000 markkaa.

Rouva puhemies! Lopuksi haluan nostaa esiin esiopetuksen. Valiokunta olisi mielellään nähnyt, että olisimme voineet vahvistaa esiopetuksen asemaa tekemällä tuntuvia leikkauksia maksuihin. Tämä ei ollut tässä vaiheessa mahdollista. Onkin syytä palata mahdollisimman nopeasti asiaan esimerkiksi silloin, kun suuret koululainsäädännön uudistukset tulevat eduskuntaan ensi vuoden alussa. Toivon, että tuolloin voidaan tehdä päätöksiä parlamentaarisen koulutustoimikunnan ehdotusten mukaisesti. Yksivuotinen esiopetus on voitava tarjota maksuttomasti kaikille lapsille siitä riippumatta, tapahtuuko esiopetus koulussa vai päiväkodissa.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Kun kotihoidon tukea tämän vuoden alussa leikkattiin aika rajusti tavoitteena säästää 700 miljoonaa, niin nyt, kun tiedämme, mitä on tapahtunut, voimme nähdä selkeästi, niin kuin silloin ennustettiin, että se oli virhe. (Ed. Kuoppa: Se sanottiin jo silloin!) — Niin mekin sanoimme silloin.

Paitsi että siis kotihoidon tuessa on säästetty enemmän kuin piti, koska kotihoidon tuen käyttö on vähentynyt, päivähoidon menot ovat taas

lisääntyneet 800 miljoonalla markalla. Kun miljardi säästettiin ja 800 miljoonaa saatiin takaisin, tietysti siitä nyt vielä ikään kuin kuntien kassaan jotakin jäi. Yhteenlaskettuina päivähoidon kustannukset tosiaan tällä hyvin tuskallisella toimenpiteellä saatiin alenemaan. Mutta valitettavasti tilastot eivät kerro, kuinka paljon yhteiskunta maksaa työttömyyskorvauksina sitten vastaavissa tapauksissa. Kun tämä otetaan huomioon ja otetaan huomioon, kuinka hyvä ja halpa vuorotteluvapaajärjestelmä siinä menetettiin, uskon, että tämä on yksi niistä ”älykkäistä” säästötoimenpiteistä, jotka eivät säästä mitään, kurjistavat olosuhteita ja aiheuttavat lisää menoja.

Sitten toinen seikka on kysymys päivähoidon maksuista. Tässä ei kovin paljon kuuluisia tuloloukkuja poisteta sen takia, että ainoastaan portaittainen maksujärjestelmä muutetaan suuriin piirtein saman näköiseksi lineaariseksi maksujärjestelmäksi. Se ongelma, että jos saat hyvin pienen palkankorotuksen ja joudut juuri portaan väärällä puolella, toki poistuu, mutta se seikka, että lapsiperheillä tämän seurauksena on paljon korkeampi marginaalivero kuin muilla ihmisillä, ei poistu. Jos lapsia on päivähoidossa kaksi, tästä seuraa 20 prosenttiyksikön lisäys ihmisen marginaaliveroon. Jos hänen marginaaliveronsa muuten on 50, se tulee 70:een, ja asteikon alapäässä edelleenkin voi olla asumistukea yhtä aikaa, jolloin päästäänkin sitten aika lähelle 100:aa prosenttia.

Olisi ollut tietysti toinenkin vaihtoehto, ja se on se, että maksun yläpää olisi ollut vähän korkeammalla kuin 1 000 markassa mutta asteikko olisi ollut loivempi. Silloin olisi myös kannustinloukkuja onnistuttu jonkin verran ihan oikeastiinkin purkamaan.

Mutta tämä on rationaalisempi järjestelmä joka tapauksessa kuin se, joka meillä on nyt. Nykyisessä järjestelmässä on mitä suurimpia kummallisuuksia. Itse asiassa ihmetyttää, ettei kukaan ole tullut tulostaneeksi niitä taulukoita paperille aikoinaan ja uhrannut siihen vaikka viittä minuuttia ja ihmeteltyt.

Valiokunnassa ja valiokunnan ulkopuolella käytiin paljon keskustelua nollamaksuluokasta, ja siinä itse asiassa kaikki asiat eivät ole yhtä aikaa hyviä tai huonoja. Se seikka, että nollamaksuluokkaa kannustinloukkutyöryhmä ei ehdottanut, johtui siitä, että ainakin siihen aikaan kunnat pelkäsivät, että ilmaisuus ja subjektiivinen oikeus tuovat päivähoitoon liikaa kysyntää ja aiheuttavat kunnille huomattavia menoja. Se on aivan sama, kuin jos me huomattavalla sum-

malla leikkaisimme kuntien valtionapuja. Silloin kaikki ymmärtävät, että se johtaa kunnissa muualla epäsosiaaliseen käyttäytymiseen.

Mutta sitten toisaalta voitti se näkökohta, että kun meillä on tällainen työttömyyskausi, ihmisiä on syrjäytymässä, on kurjuuden kierre ja tiedämme, että se on hyvin voimakkaasti perinnöllistä, meidän hyvä päivähoitojärjestelmämme on loistava ja oikeastaan aika halpa tapa katkaista kurjuuden periytymisen todennäköisyyttä tai ainakin sitä vähentää.

Tämä ajatus kuitenkin sisältää sen piilotetun oletuksen, että niitä perheitä, joista lapsia pitäisi ikään kuin orastavista lastensuojelullisista syistä houkutella päivähoitoon, olisi vain pienituloisissa. Pelkään pahoin, että tämä oletus on väärä, ja kyllähän tähän edelleen jää voimaan voimakas este vähän isompituloisilla perheillä panna lastaan päivähoitoon varsinkin, jos perheessä on velkaa tai asuntolainaa tai muuta sellaista.

Kannattaa aina palauttaa mieleen mittasuhteet. Tämä päivähoitojärjestelmä maksaa 10 miljardia, ja jos siihen otetaan äitiysajan korvaukset, summa on noin 13 miljardia. Päivähoitomaksuilla kerätään tästä summasta noin 10 prosenttia. Ei kovin kaukana ole se ajatus, että kannattaisi luopua päivähoitomaksuista kokonaan. Tämöinen ylimääräinen lapsiperheitten tulovero samalla poistuisi.

Kolmanneksi haluan puuttua kysymykseen yksityisen hoidon tuesta, joka on siis uusi elementti. Sen piti alun perin olla vain osa kotihoidon tukea silloin, kun sillä ostetaan joku toinen hoitopaikka ja syntyy kaksinkertainen verotus. Hallituksen esityksessä maksut olivatkin aivan samoja siitä riippumatta, hoidetaanko lasta kotona vai hoitaako naapurin täti. Mutta nyt joka tapauksessa valiokunta eriytti tämän. Minulla on omia epäilyksiä siitä, että ihmiset ovat tämän seikan suhteen hiukan liian ovelia, mutta katsotaan nyt. Eiköhän sitä ennenkin ole tehty lainsäädäntöä, jossa ovelat voittavat.

Oma veikkaukseni on se, että tämä järjestelmä tuo Suomeen kotiapulaiset takaisin. Ensinnäkin tässä tuetaan sitä yksityistä hoitoa aina 1 500 markalla, olkoot perheen tulot mitkä tahansa. Jos perheellä on pienet tulot, tämä yksityisen hoidon tuki on 1 500 markkaa per lapsi. Jos perheellä on vähän isommat tulot, tuki on vähän pienempi, mutta vastaavasti vaihtoehtona oleva kunnallinen päivähoitomaksu suurempi. Se nyt tästä kannustinloukkutyöryhmän työstä tänne erehdyksessä vielä jäi jäljelle, että nämä tulosidonnaiset osat ovat tässä saman

suuruisia, jolloin erotus pysyy aina 1 500 markkana.

Jos lapsia on kaksi ja perhe on suurituloinen, näistä lapsista saadaan 1 400 markkaa yksityisen hoidon tukea, mutta välttyään 2 000 markan päivähoitomaksulta. Nämä kaksi lukua ovat yhteenlaskettuna 3 400 markkaa, eikä se kovin kaukana enää ole siitä summasta — ei siihen kovin paljon tarvitse itse päälle panna — että sillä kotiapulaisen hankkii. Sitä paitsi kolmesta lapsesta tulee kolmen lapsen tuet jne.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi sanoa, että minua tässä työssä, jota valiokunta teki kyllä aika uutterasti, häiritsi se, kuinka sokkona sitä joutui tekemään, koska näitten kaikkien asiointien yhteisvaikutusten laskeminen on kansanedustajalle aivan mahdotonta ja havaitsin, että joskus se on virkamiehillekin.

Silloin kun itse olin vuorotteluvapaalla täältä eduskunnasta, niin tein sosiaali- ja terveysministeriölle pienen tutkimuksen meidän hyvinvointivaltiomme eräistä ominaisuuksista ja sain silloin käyttööni tietokoneohjelman, jolla voi laskea verotuksen ja sosiaaliturvan yhteensovitusta. Se on aika iso ohjelma. Se ei ihan näillä eduskunnan mikroilla toimikaan, mikä osoittaa, kuinka monimutkainen järjestelmä meillä on. Vasta se avasi silmät näkemään, miten tämä järjestelmä toimii todella.

Mutta jotta kansanedustajat voisivat todellakin tietää, mistä he ovat päättämässä, mitä heidän päätöksistään seuraa, meillä pitäisi täällä eduskunnassa olla tällainen ohjelmisto käytettävissä myös. Sen pitäisi olla ilmaiseksi eduskuntaryhmien saatavilla. Kyllä sitä käyttämään oppii joku ryhmäsihteereistä kuitenkin. Ei se niin vaikea ole. Mutta se saisi aikaan sen, että päätöksenteko tulisi aivan toiselle tasolle ja luulen, että keskustelu näistä järjestelmistä nousisi aivan toiselle tasolle myös, kun niistä tulisi paljon läpinäkyvämpiä. Sen sijaan täysin yleiseen käyttöön tällamoista ohjelmaa ei ehkä todellakaan voi antaa, koska se antaa kyllä myös aikamaisia vinkkejä sosiaaliturvan suunnitteluun.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Soininvaara puuttui juuri tähän systeemin monimutkaisuuteen. Muistelen, että hänellä on ollut tilastotiede pääaineena yliopistossa. Kun huomasitte tämän tilastotieteilijän katsauksen, niin silloin voi vain ihmetellä, miten perheet kykenevät tässä selviytymään, kun nämä järjestelmät ovat todella näin monimutkaiset.

Ed. Soininvaara myös kuului näihin kotihoidon tuen haikailijoihin, kuten ed. Vehkaojakin. Eli minulle tuli mieleen ed. Aittoniemen eilinen puheenvuoro, että puhujakorokkeella käydään ikään kuin synnintunnustus suorittamassa ja sitten tullaan anteeksi saaneena tänne saliin. Eli kyllä ed. Soininvaarakin oli vain kotihoidon tuen leikkauksen puolesta, kuten ed. Vehkaojakin, aikaisemmin, mutta nyt he ovat kääntäneet kelkkansa. Ed. Soininvaara kyllä jo aikaisemminkin puhui sen puolesta, mutta ed. Vehkaoja on kyllä kääntänyt kelkkansa ja molemmat puolustavat täällä nyt voimakkaasti kotihoidon tukea. Miten se oli, ed. Aittoniemi? Kun on anteeksi saatu, niin sitten voi taas sitä pahan tekemistä jatkaa, vai miten se eilen illalla oli?

Ed. Uotila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Soininvaara totesi, että se, että alkujaan ei nollamaksuluokkaa ehdotettu, perustui vain ja etupäässä kuntien pelkoon lisääntyvistä kustannuksista. Kyllä minä näen, että kyllä siinä oli muut motiivit. Kyllä siinä oli tarkoitus jättää todella pienituloiset työttömät tällä tavalla heikompaan asemaan. Tämä tietysti liittyy tähän kannustamiseen, josta täälläkin on monta puheenvuoroa käytetty. Kun kannustamista työhön ajatellaan vain taloudellisena seikkana, keskustelu on herkästi tämän tyyppistä. Mutta kyllä pitäisi muistaa, että työpaikka ja sitä kautta kiinnittyminen yhteiskuntaan, oman elämänsä hallitseminen, on jo aikamoinen arvo siinäkin.

Täällä, jos sallitaan sanoa, ed. Sasi muun muassa tällaisia nelihenkisiä perheitä vertasi ja esitti, että nelihenkinen perhe voi suoraan yhteiskunnan tuella saada saman taloudellisen nettotulon kuin työssä käyvä perhe, mutta ei kuitenkaan tukien varassa olevan perheen elämä ole koskaan yhtä arvokasta, yhtä laadukasta kuin sellaisen perheen, jossa molemmat mahdollisesti ovat työssä. Kyllä silloin kaikkein suurin ongelma kannustavuuden lähtökohdista on työpaikkojen puute.

Ed. Soininvaara totesi myös, että välttämättä kaikkein köyhimmät ja pienituloisimmat perheet eivät ole niitä, jotka lastensuojelullisista syistäkin tarvitsisivat lapsilleen esimerkiksi kunnallisen päivähoidon tuomaa turvaa. Kyllä voi olla, että ongelmia on myös hyvätuloisilla velkaantuneilla perheillä. Mutta kyllä kai kaikki tutkimukset kuitenkin kertovat, että kaikkein suurin hätä, ahdistus ja toivottomuus on niissä perheissä, joissa kaikki tämä kiinnittymi-

nen yhteiskuntaan nimenomaan pitkäaikaisen työttömyyden ja sitä kautta köyhyyden takia on estynyt.

Ed. Biaudet (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt voi kyllä olla sanomatta ed. Hyssälälle, että minusta hän jo toisen kerran lausui, että perheet ensin katsovat järjestelmän ja sitten rupeavat miettimään, minne lapsensa pistävät, että saisivat eniten taskuun.

Tässä järjestelmässä, mikä nyt sosiaalivaliokunnassa on yritetty kehittää, on nimenomaan lähdetty siitä, että voidaan ajatella lapsen ja perheen parasta ja sitten yhteiskunta kohtelee suunnilleen tasa-arvoisesti siitä riippumatta, minkä systeemin valitsee. En voi uskoa, että ajatus hyvästä sistemistä on se, että ensin katsotaan, mistä voitetaan, ja sitten vasta valitaan lastenhoidon järjestelmä.

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Vasemiston kansanedustajien jämäkkä toiminta valiokunnassa esti nollamaksuluokan poistamisen ja säilytti edes osittain sosiaalisen näkökulman yhteiskunnan tarjoamissa korkeatasoisissa lasten päivähoitopalveluissa. Tästä on syytä antaa tunnustus, ettei kansanedustajia ja eduskuntaa pidetä pelkkinä napinpainajina, joita hallitus voi pompotella mihin suuntaan hyvänsä.

Ministeri Arja Alhon kannustinloukkutyöryhmän loppuraportti irtoaa varsin kevyesti valitsevasta todellisuudesta. Raportin sanoma on, että kaikilla on mahdollisuus työhön: ei muuta kuin aamulla kello soimaan ja työpaikalle. Todellinen tilanne on kuitenkin karusti toisenlainen. Yrityksistään huolimatta sadattuhannet ihmiset joutuvat olemaan ilman minkäänlaista työtä, ei ole edes ns. pätkätöitä. Työttömyysturvan reaalitason alentaminen, saantiehtojen tiukentaminen ja työmarkkinatuen lapsikorotusten leikkaaminen ovat vakava uhka työttömien toimeentulolle.

Kannustinloukkutyöryhmän raportissa esitetään, että erilliset lapsikorotukset tulisi poistaa työttömyysturvaetuksista. Tähän pienituloisia lapsiperheitä rankaisevaan linjaan kuului lasten kunnallisen päivähoidon nollamaksuluokan poistaminen työttömiltä ja pienituloisilta lapsiperheiltä, mikä myöskin oli tuloloukkutyöryhmän lähtökohdista.

Pienien tulojen aiheuttama köyhyys aiheuttaa monia ongelmia, ja erityisesti lapsiperheille maksettavat tulonsiirrot ovat joutuneet leikkausten kohteeksi. Täällä ed. Sasi esitti itse asiassa, että

sosiaaliturvan taso on Suomessa liian korkea ja sitä tulee alentaa. Hän otti täällä esimerkin; valitettavasti en kirjoittanut ylös sitä, puhuiko hän, että 4 000 markkaa on asumistuki, jonka tämä perhe sai. Nyt haluan ed. Sasille kyllä muistuttaa, koska ministeri Niinistököän ei tuntunut sitä tietävän, että asumistukeahan ei makseta määrättömästi, vaan sitä maksetaan sääntöjen mukaan, joilla katsotaan, että kohtuulliset, hyväksyttävät asumismenot voidaan ottaa huomioon. Sitä ei makseta mielettömästi ja sen mukaan, mitä vuokranantaja vaatii, vaan siinä on nimenomaan hyvinkin tarkat rajat ja säännökset ja myöskin neliömäärät, mihin asti sitä maksetaan. Elikkä tämä asumistukiasia ei ole niin yksiselitteinen ja sellainen, että sitä voitaisiin maksaa perheille esimerkiksi heidän todellisten asumiskustannustensa mukaan, vaan maksetaan näitten säännösten mukaan.

Tätä taustaa vasten tuloloukkutyöryhmän raportin mukaiset toimeentulotuen leikkaukset ovat käsittämättömiä. Toimeentulotuen leikkaus pienituloisilta johtaa ihmiset kyllä köyhyydestä kurjuuteen. Ne väitteet, että toimeentulotuen saajat olisivat hyväituloisia tai jollakin tavalla paremmassa asemassa kuin työssä käyvät, eivät varmasti pidä paikkaansa. Nyt jos vielä leikataan 20 prosentilla toimeentulotukea eli asumiskustannusten omavastuuosuus tulee toimeentulotukeen 20 prosentin suuruiseksi, se merkitsee kyllä aivan ratkaisevaa heikennystä erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloon. Tässä mielessä Arja Alhon tuloloukkutyöryhmän raportti toteutuessaan tulee aiheuttamaan vain uusia väliinpuotoajia, jotka putoavat kokonaan tämän yhteiskunnan turverakkojen ulkopuolelle käytännössä. He eivät tule tuloillansa toimeen.

Täällä eduskunnassa kävi lähetystö ihmisiä, jotka ovat olleet työttömänä pitkän aikaa. He totesivat, että ei heillä muuta vaihtoehtoa ole leivän hankkimiseen kuin ryhtyä varastamaan, jos nämä leikkaukset toteutuvat. Se on aika kova tilanne. Ollaan kyllä hyvin lähellä amerikkalaista mallia silloin.

Päivähoitomaksujen ja lastenhoitoon liittyvien tukijärjestelmien uudistaminen on lähtenyt kritiikistä, jossa nykyisiä maksuja arvostellaan ns. tuloloukkujen aiheuttajiksi. Tämä kritiikki on ollut ainakin osittain perusteltua, sillä kyllä toki niissä päivähoitomaksuissa on ollut paljon vikaa. Jyrkin portain nousevat päivähoitomaksut aiheuttavat tilanteita, joissa perheen ansiotulojen nousu hupenee maksujen korotuksiin, sa-

malla kun verotus kiristyy ja sitä kautta muun muassa asumistuki pienenee.

Ongelma on myös siinä, että kunnat ovat itsenäisen päättävältänsä perusteella määritelleet maksujen tuloajat suosituksia selvästi kireämmiksi, jolloin ns. tuloloukut ovat voineet muodostua keskimääräistä ankarammiksi. Kuntien tuloasteikkojen kirjavuus synnyttää myös eriarvoisuutta ja mielivaltaisuutta maksujen määräytymisessä siitä riippuen, millä paikkakunnalla päivähoidon asiakas sattuu asumaan.

Hallituksen kannustinloukkutyöryhmän esitykset ovat kuitenkin jättäneet nämä alkuperäiset ongelmat taka-alalle ja muuttaneet koko uudistushankkeen luonnetta. Mukaan on tullut köyhät kyykkyyn -ajattelu sekä koko joukko ilmeisen huonosti harkittuja ja perusteltuja uudistusesityksiä. Hallituksen alkuperäinen esitys päivähoitomaksuista noudattaa periaatetta: annetaan rikkaille, otetaan köyhiltä. Pienituloisille tärkeä nollamaksuluokka olisi poistettu, samalla kun hyväituloisten maksuja olisi tuntuvasti alennettu. Muutokset aiottiin ulottaa myös lasten kotihoidon tukeen, vaikka nykyisen järjestelmän periaatteita ei ole paljontaan arvosteltu. Joiltakin osin lasten kotihoidon tukea olisi leikattu jyrkästikin.

Lopputuloksena olisi ollut varsin sekava esitys, jossa on monenlaisia lapsien määrästä, perheen koosta, lasten iästä ja tuloista riippuvia markkamääriä ja porrastuksia. Kaikilta osin esityksiä ei ole edes yritetty perustella. Hallituksen esityksen perusteluissa päämääräksi todetaan nykyisen järjestelmän yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen, mutta se ei mielestäni hallituksen alkuperäisessä esityksessä kyllä toteudu.

Valiokunnan esitys korjaa hallituksen esityksen puutteita muuttamalla päivähoitomaksujen määrittämisessä käytettävää tuloasteikkoa. Tuloasteikon lieventäminen sekä periaate, ettei alle 100 markan maksuja peritä, tuo päivähoitomaksuihin takaisin nollamaksuluokan. Uusi maksuasteikko parantaa erityisesti yksilapsisten perheiden asemaa hallituksen esitykseen ja yleensä myös nykyiseen tilanteeseen verrattuna. Mielestäni keskeisin asia oli kuitenkin se, että pienituloisten lapsiperheiden nollamaksuluokka voitiin säilyttää ja turvata edelleenkin myös pienituloisten työssäkäynti, sillä jos he olisivat joutuneet maksamaan päivähoitomaksuja, heille olisi todella tullut uusi tuloloukku, koska pienituloiset-han myöskin veroratkaisusta hyötyvät vähiten.

Ongelmaksi päivähoitomaksuissa tässä esityksessä kuitenkin jää useampilapsisten perhei-

den asema, koska perheen kokoa ei oteta samalla tavalla huomioon kuin nykyisissä maksuissa. Tällöin maksut muodostuvat erityisesti pienituloisille ankarammiksi kuin nykyiset.

Valiokunnan esityksessä hoitorahaan ja hoitolisään esitetty muutos estää sellaisen jyrkän leikkauksen, jota hallitus esitti yhden hoitolapsen perheille. Kuitenkin myös uusi esitys johtaa useissa tapauksissa lasten kotihoidon tuen leikkaukseen, vaikka juuri tämän vuoden alussa kotihoidon tukea pienennettiin tuntuvasti.

Ongelmana sekä hallituksen esityksessä että valiokunnan mietinnössä on muun muassa indeksidonnaisuuden hylkääminen. Nykyisen pysyvän lain mukaan lasten kotihoidon tuki on sidottu TEL-indeksiin, samoin kuin esimerkiksi vanhempainrahan määrittelyssä käytetty tuloasteikko. Ideksisidonnaisuudesta luopuminen kytkeytyy ilmeisesti laajempaan pyrkimykseen romuttaa sosiaaliturvan nykyinen indeksisuoja; esimerkkinä ovat muun muassa työttömyysturvan ja toimeentulotuen indeksijääditykset.

Indeksisuojan romuttaminen johtaa siihen, että sosiaaliturvan reaaliarvo alenee, ellei etuuskien markkamääriä tai tulorajoja erikseen tarkisteta poliittisin päätöksin. Myös maksujen määrittelyssä käytettävät tuloasteikot muuttuvat inflaation myötä alkuperäistä kireämmiksi, kun ne suhteutetaan tulokehitykseen. Sosiaaliturva jää herkästi jälkeen ansioiden noususta. Sosiaaliturvan reaaliarvo olisi nykyistä enemmän taloudellisten ja poliittisten suhdanteiden varassa. Se on kyllä nytkin nähty, että vaikka laki on voimassa ja indeksitarkistuksia tulisi tehdä muun muassa työttömyysturvaan, kuitenkin poliittisesti päätetään, että näitä korotuksia ei tehdä.

Jos yhteenvedonmaisesti katsoisi valiokunnan esitystä uudeksi lasten päivähoitomaksulaiksi, siinä voidaan nähdä sekä hyvät että huonot puolet.

Ensimmäisenä edelleenkin haluan korostaa sitä, että nollamaksuluokka säilyy, ja se on kyllä suuri periaatteellinen voitto ja muutos siihen, mitä muun muassa ministeri Alhon työryhmä esitti.

Yksilapsisten perheiden päivähoitomaksut ovat yleensä nykyistä alemmat. Hoitoraha plus hoitolisä vastaa lähes nykyistä kotihoidon tukea.

Ongelmia myöskin tässä esityksessä on. Se on tietenkin selvä, kun on pyritty pelaamaan ns. nollasummapeliä, että jos toisille annetaan helputuksia, jostain se raha tulee saada.

Tosin olen sitä mieltä, että tässä kunnille tulee lisäkustannuksia, ja toisaalta myöskin olen sitä

mieltä, että lapsiperheiden päivähoitomaksut nykyisen järjestelmän mukaisesti ovat kohtuuttoman korkeat. Siinä mielessä on aivan oikein, että päivähoitomaksujen tasoa alennetaan.

Ongelma tässä on myös monilapsisten perheiden hoitomaksut, jotka ovat suurempia kuin nykyisin. Tosin tämä esitys on edullisempi kuin hallituksen esitys.

Hoitoraha plus hoitolisä on yksilapsisille perheille pienempi kuin nykyinen täysi kotihoidon tuki: perusosa plus täysi lisäosa.

Esitys on edelleenkin hyvin monimutkainen ja sekava, kuten täällä on jo monissa puheenvuoroissa aikaisemmin todettu.

Markkamääriä ei ole sidottu indeksiin. Ongelma koskee tietenkin ennen muuta hoitorahaa ja hoitolisää.

Erityisesti hyvätuloiset hyötyvät maksualennuksista. Mutta haluan korostaa, että maksualennuksesta eivät hyödy pelkästään ns. hyvätuloiset, vaan kohtuullisen pienilläkin tuloilla on joutunut kahteen ylimpään päivähoitomaksuluokkaan ja nyt saa perustellusti alennusta, ja se on tietenkin aivan hyvä asia.

Yhden asian vielä haluaisin ottaa tässä esille. Nimittäin olisi ollut paikallaan, että tässä olisi vielä voimakkaammin otettu kantaa maksuttoman esiopetuksen puolesta. Mielestäni on jo tasa-arvon kannalta välttämätöntä, että Suomessa on maksuton esiopetus ja yleensäkin maksuton peruskoulutus kaikilla tasoilla.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun ed. Kuopan puheessa ainoastaan esiopetuskysymykseen. Niin sanotussa toiveitten listassa oli mukana yritys liikkua esiopetuksessa siihen suuntaan, että perheitten maksut olisivat nykyistä huokeammat. Mutta tämä poliittinen sopimus ei antanut siihen enää tilaa. Niin kuin täällä on kuultu ed. M. Pietikäisen puheenvuorosta myöskin, tämä asia on ilmeisestikin etenemässä nyt muuta tietä siihen vauhdikkaaseen lopputulokseen, että saadaan täysin maksuton esiopetus.

Ed. F i l a t o v (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Kuopan puheenvuorossa puututtiin moneen kertaan siihen, että monilapsisten perheiden asema heikkenee ja päivähoito-

maksut nousevat, se on toki totta. Mutta ikävää on mielestäni se, että me käsittelemme tätä yksittäisenä lakina emmekä tuloloukkutyön kokonaisuutta tai edes niin, kuten tuloloukkutyöryhmässä tehtiin, että sovitettiin yhteen monia muitakin asioita. Haluaisinkin muistuttaa, että esimerkiksi kolmilapsisella perheellä vasta yli 20 000 markkaa ansaitsevan perheen päivähoitomaksut nousevat korkeammaksi kuin perheen saama lapsilisä.

Ed. T. P o h j o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteen asiaan ed. Kuopan puheenvuorossa haluaisin kiinnittää huomiota ja sen korjata. Hän väitti, että oli vasemmistoliiton valiokuntajäsenten ansiota, että nollamaksuluokka säilytettiin. Minun on kyllä korjattava: Sosialidemokraattisessa ryhmässä nollamaksuluokan säilyttäminen oli kynnyskysymys, ja sitä hyvällä yhteistyöllä koko vasemmiston kautta vietiin eteenpäin ja onneksi siinä onnistuttiin.

Ed. K u o p p a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. T. Pohjolalle haluan todeta, että minä sanoin kyllä "vasemmiston" ja vielä tässä vaiheessa toivon, että myös sosialidemokraatit kuuluvat vasemmistoon. Toivon, että myös jatkossa tämälapsisissa asioissa, kuten tämä nollamaksuluokka on, voidaan yhdessä toimia pyrkien parantamaan näitä esityksiä.

Valitettavasti hallituksen esitys oli todella huono tältä osin. Tosin sieltä on tullut paljon muitakin huonoja esityksiä, mutta tämä oli erityisen huono ja kohdisti nimenomaan pienituloisiin lisärasituksia, jotka olisivat kyllä merkittävästi heikentäneet tilannetta.

Esiopetuksesta olen tietenkin siinä mielessä samaa mieltä ed. Vehkaojan kanssa, että tässä hän otettiin kantaa, enkä minä sitä kiistänyt mielestäni tuossa puheenvuorossakaan. Mutta tilanne on siinä mielessä kestävä, että osassa kuntia on koulutoimen puolella järjestetty maksuton esiopetus ja osassa taas päivähoiton puolella esiopetus, joka on maksullinen. Kyllä tämä epäkohta pitäisi saada korjattua, eikä se ole kovin suurista rahoistakaan kiinni. Se vaatii vain poliittista tahtoa, että se voitaisiin hoitaa kuntoon. Esiopetus on niin tärkeä asia, että se olisi ehdottomasti saatava mahdollisimman pikaisesti maksuttomaksi kaikille kuusivuotiaille, jotka esiopetuksessa ovat mukana.

Ed. B i a u d e t : Arvoisa puhemies! Det är med stor tillfredsställelse vi inom svenska riks-

dagsgruppen konstaterar att regeringspartierna i riksdagen fann för gott att göra sådana prioriteringar av stödet för vård av små barn som vi arbetat för ända sedan regeringsförhandlingarna. Det visar att det lönar sig att i varje situation kämpa för bästa möjliga resultat.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä voi nyt suurella tyytyväisyydellä todeta, että hallitusryhmät sittenkin päätyivät sellaisiin painopisteisiin, joiden puolesta me olemme tehneet töitä hallitusneuvotteluista asti. Tämä osoittaa, että jokaisessa tilanteessa kannattaa taistella parhaan mahdollisen lopputuloksen puolesta.

Hallitusneuvotteluissa poliittinen tilanne ja todellisuus johtivat mielestämme kohtuuttolle suureen kotihoidon tuen leikkaukseen, kun myös tuloloukkutyöryhmän ehdotus tuen muuttamisesta sen tasoiseksi hoitorahaksi, joka tosiasiallisesti olisi merkinnyt uutta tuntuvaa leikkausta ja hoitomuotojen vaihtoehtoisuuden faktista romuttamista. Minun on henkilökohtaisesti myönnettävä, että erään toukokuisen iltakoulun jälkeen, jolloin taisin koetella sekä pääministerin että ministeri Alhon hermoja yrittäessäni vakuuttaa, että uusi kotihoidon tuen leikkaus on kaikille liian kallis vaihtoehto, minä en jaksanut uskoa tällaiseen lopputulokseen.

Ratkaisevaksi taisi muodostua eduskunnan vuosi sitten edellyttämä leikkauksen seuranta, joka aivan niin kuin oletimme, osoitti säästöjen tulleen satoja miljoonia aiottuja suuremmiksi. Tästä syystä teimme heti budjettialoitteen siitä, että budjettiin sisällytetyt varat riittäisivät korotettuun tukeen. Tämän oivalsi sittemmin myös hallitus, joka korotti kaksivuotiaalle aiottua tukea 1 000 markkaan ennen kuin esitys annettiin.

Hyvää alkuperäisessä ehdotuksessa oli kannustinloukkuja tasaava vaikutus. Eduskuntakäsittelyn aikana meille on ollut tärkeää, etteivät tehdyt muutokset hävitä sitä efektiä. Näin ei nyt tapahdu. Mielestäni sitä ei olisi vielä silloinkaan tapahtunut, vaikka korkeimmaksi päivähoitomaksuksi olisikin tullut 1 100 markkaa tai jopa 1 200 markkaa. Tämä ei siis missään vaiheessa neuvotteluissa ollut meille kynnyskysymys, kuten SDP:n puoluesihteerin virheellisesti antaa ymmärtää tämän päivän Demarissa.

Me puolestamme, jos haluaisimme piikitellä, voisimme sanoa, että kyllä SDP:n mielenkiinto kotihoidon tukemiseen on kasvanut hallitusneuvottelujen ajoilta, mutta silloin taidettiinkin kuvitella, että rokotettiin keuhkia, vaikka tulikin ro-

kotettua myös omia äänestäjiä. Mainitsemassani keväisessä iltakoulussakaan SDP:n mielenkiinnosta kotihoidon säilyttämiseen todellisena vaihtoehtona ei vielä näkynyt paljonkaan. Mutta unohtakaamme nyt nämä menneet tapahtumat kuitenkin, koska järki on voittanut.

Päivähoitomaksujen toisessa päässä taas fak-tisen ja muodollisen nollamaksuluokan ero saa-vien lukumäärän suhteen olisi ollut niin pieni, ettei sekään sotkenut kuvioita. Kuntien taloudel-le lopputulos on jossain määrin kalliimpi kuin valiokunnan ensin suunnittelema malli, mutta selvästi parempi kuin hallituksen esitys. Täten siitäkään ei muodostunut ylisuurta ongelmaa.

Muutoksien ydin ja ylivoimaisesti tärkein osa on siis uuden hoitorahan nostaminen jopa yli nykytason: ensimmäisen alle kolmevuotiaan osalta 1 500 markkaan. Kaksilapsisten per-heidenkin etuustasosta tulee kohtuullinen, kun joitakin markkamääräisiä menetyksiä esiintyy useampilapsisten joukossa. Mutta kun keskeinen pyrkimys on mahdollistaa myös pienempien hoi-to kotona ja sen tukeminen, se hinta on maksetta-va. Taloudellisissa raameissa on pysyttävä.

Päivähoitomaksujenkin osalta on mahdoton-ta muuttaa järjestelmää niin, ettei kukaan häviäi-si markoissa. Mutta ei saa myöskään unohtaa, että tulosidonnainen hoitolisä ulottuu suhteelli-sen korkealle keskituloisten ryhmään.

Kärnan och överlägset viktigast i de ändringar regeringsgrupperna nu gjort är alltså det, att den nya vårdpenningen höjs t.o.m. över nuvarande nivå, till 1 500 mark för det första barnet under 3 år. Också tvåbarnsfamiljernas nivå blir skälig, medan vissa markmässiga förluster torde uppstå inom flerbarnsfamiljerna. Men när den centrala målsättningen har varit att möjliggöra och stöda vård av de minsta barnen hemma är detta ett av priserna som måste betalas när man skall hålla sig inom de ekonomiska ramarna. Också när det gäller dagvårdsavgifterna är det omöjligt att göra en reform, där ingen skulle förlora något mark-mässigt. Men vi skall inte heller glömma att det inkomstbundna vårdtillägget sträcker sig rätt högt upp i medelinkomsttagarnas grupp.

Avgörande blev den uppföljning av den förra nedskärningen riksdagen för ett år sedan krävde, vilken, helt som vi befarat, visade att man de facto sparade flera hundra miljoner mera än man avsett. Därför väckte vi en budgetmotion från gruppens sida, i vilken vi föreslog en höjning, eftersom budgetmedlen skulle ha räckt till. Redan regeringen insåg detta och föreslog en höj-

ning av 2-åringarnas stöd till 1 000 mk och nu har riksdagen på ett utmärkt sätt fortsatt att förbättra förslaget, bl.a. efter att ha haft tillgång till ny och bättre information. Nu har vi tre relativt jämställda och varandra stödjande vårdformer; kommunal dagvård, hemvård och privat vård. Precis så som svenska riksdagsgruppen ville ha det.

Nyt meillä on kolme suhteellisen tasavertaista ja toisiaan täydentävää hoitomuotoa: kunnallinen päivähoito, kotihoito ja yksityinen hoito. Viimeksi mainitun osalta ratkaisu, tasainen 700 markan lapsikohtainen tuki ja hoitolisä, merkitsee oleellista parannusta todellisena vaihtoehtona ja helpottaa monien perheiden suunnittelua ja julkisen sektorin kustannuspaineita.

Ärade talman, puhemies! Hallitusryhmien ratkaisu on tervetullut osoitus puolueiden yhteistyökyvystä ja parlamentarismen toimivuudesta. Jos ja kun asiantuntijakuuleminen ja hallituksen esityksen jatkotyöstäminen eduskunnassa johtaa oivallukseen, että on olemassa parempi vaihtoehto, joka kaiken lisäksi on poliittisesti mahdollinen ja taloudellisesti hyvä, voidaan kysyä, miksi sitä ei valittaisi. Epäluottamusta hallitukselle sen ei tarvitse tarkoittaa, jos, kuten tässä asiassa, kaikkien osapuolten tietopohja on laajentunut. Olisi suorastaan järjetöntä olla valitsematta sellaista ratkaisua. Sen vuoksi tämä valittiin.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Biaudet piikitteli sosialidemokraatteja siitä, että olemme tunnistanee kotihoidon tuen tärkeyden. Haluaisin todeta kuitenkin, että ei kyse ole ollut pikkupoliitikoinnista tai keskustan rokkottamisen hylkäämisestä. Kyllä sosialidemokraattien keskuudessa ollaan myös hyväksymässä se periaate, että meillä on varaa antaa vanhemmille mahdollisuus valita kannaltaan paras lastenhoitomuoto.

Kuten ed. Vehkaoja jo aikaisemmassa puheenvuorossaan totesi, erityisesti alle kolmevuotiaille ja suurperheille on sekä järkevää että tarkoituksenmukaista ja myös lapsen kannalta usein parasta, että lasta hoidetaan kotona.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun tämä jatkoistunto alkoi, ajattelin lähteä ajelemaan kotiin Tampereelle, mutta oli mukava, kun tuli jäätyä tänne, sikäli että täällä on todellinen joulunalustunnelma. Ensin täällä kehuttiin toisiaan sen kuin ehdittiin,

ja sitten kun se kävi vähän vanhanaikaiseksi, alettiin kehua itseä, niin kuin ed Biaudet. Enkä pidä sitä pahana. Jos on ansioita, niin totta kai ne täytyy tuoda esille.

Kuitenkin huomautan siitä, että jos katsotaan kokonaisuutena tätä asialohkoa, niin tässä on oleellinen asia se, että hallituksen todella huono esitys on viilattu valiokunnassa jossain määrin paremmaksi. Mutta jos katsotaan kokonaisuudessaan, mitä on tapahtunut kotihoidon tuelle aikaisemmin, ja otetaan huomioon nyt tapahtuvat muutokset, ei siinä kovin paljon kyllä kehumista ole, mutta ymmärrän tietysti, että näinä ankeina aikoina pienikin takaisinpäin veto saattaa tällaisen ilmiön saada aikaan, että asiat nähdään huomattavasti valoisampina. Kyllä tämän hallituksen aikana nämä asiat on hoidettu huonosti, jos katsotaan aikaisemmat leikkaukset. Vaikka tämä asia nyt saatiinkin jotensakin kohdalleen, ei tässä asiassa kovin paljon kehumisen aihetta kyllä ole.

Haluaisin kuulla jossakin vaiheessa, kun täällä on viisaita ihmisiä ja kun täällä ehtimiseen otetaan Arja Alhon johtaman tuloloukkutyöryhmän työ esille ja tämän asian liittyminen siihen: Millä tavalla te uskotte tämän auttavan työllistymistä, toisin sanoen miten luulette tämän tekevän työvaihtoehdon olemassa olevissa olosuhteissa herkullisemmaksi kuin aikaisemmin, ennen näiden asioiden käsittelyä ja tuloloukkutyöryhmän työn tulosta? Olisi mukava kuulla, että tiedän asiasta jotakin, kun kotiin menen.

Ed. Lindqvist (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Biaudet toi kyllä hyvin esille päivähoitoratkaisuun liittyviä hyviä puolia. Täytyy sanoa, että kyllähän sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt suuren työn ja saanut esitystä huomattavasti parannettua. Hämmästyttää kuitenkin se tyytyväisyys, jos muistaa myös sen, että vuoden 1996 alussa, kun leikattiin 22 prosenttia kotihoidon tukea, silloin te veitte jo tavallaan vanhemmilta valinnan vaihtoehdon ja unohtitte lasten edun.

Pitää myös ottaa huomioon, että varmasti kuntien menot lisääntyvät ja vanhempien todelliset valinnan vaihtoehdot kuitenkin vähenevät. Samoin keskituloiset joutuvat rahoittamaan päivähoitoa, koska heidän ja monilapsisten perheiden osalta tulee tapahtumaan, että he maksavat enemmän kuin tällä hetkellä, joten suuntaus, että juuri suurituloiset ovat suosiossa, on tämän hallituksen linja myös tässä kysymyksessä.

Ed. Biaudet (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ed. Kiljusellekin sanoa, että haluankin antaa tunnustusta SDP:n eduskuntaryhmälle, kansanedustajille ja työlle sosiaalivaliokunnassa. Siinä en ole havainnut dogmaattisuutta, vaan enemmän ehkä yritystä käytännössä ratkaista asiat niin kuin ihmisille eri tilanteissa voisi sopia.

Mutta muistan hyvin kyllä sen tunnin keskustelun hallituksen iltakoulussa, kun pääministeri loppujen lopuksi sanoi, että jollei ruotsalaiselle eduskuntaryhmälle sovi, pistetään koko tuloloukkupaketti rosikkeen. Tämä oli silloin tilanne. Silloin nimenomaan keskustelu oli kotihoidon tuen leikkauksista.

Haluan muistuttaa vähän myös ed. Lindqvistille, että edellisen hallituksen aikana nimenomaan keskusta esti subjektiivisen päivähoito-oikeuden toteutumisen sillä, ettei saatu molempia: ei saatu laajennusta kotihoidon tukeen kaikille alle kouluikäisille. Samalla leikattiin alle kolmivuotiaitten kotihoidon tuesta 50 miljoonaa markkaa. Jouduin ottamaan siitäkin päätöksestä vastuun, eikä sekään ollut kovin mieluista. Jokaisella hallituksella varmasti on myös tällaisia asioita, joista se joutuu loppujen lopuksi kantamaan vastuun, mutta olisin mieluummin valinnut toisin.

Ed. Haatainen: Arvoisa puhemies! Käsitellyssä oleva pienten lasten hoidon tukemisen muutostyö on ollut valmistelussa olleille useasti hyvin epäkiitollinen tehtävä, sen olemme kuulleet ja nähneet. Yhteen pitäisi sovittaa eri osapuolten intressejä, ja kustannusvaikutukseltaan lopputuloksen pitäisi olla vielä neutraali. Kun jokainen perhe vielä vertaa tehtyä esitystä nykyiseen tilanteeseensa, on selvää, että tässä rytäkässä varmasti risuja ja ruusuja tulee.

Olen samaa mieltä kuin on oltu niissä puheenvuoroissa, joissa korostetaan, että moninkertainen progressiivisuus on erityisesti lapsiperheiden riesana, kun puhutaan päivähoitomaksuista. Siksi tietysti helpoin tapa poistaa ongelma olisi poistaa päivähoitomaksut ja antaa progressiivisen verotuksen tasata tuloja.

Monien neuvottelujen jälkeen käsitellyssä oleva, sorvattu sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö pienten lasten hoidon tukemisesta on minusta kuitenkin parempi kompromissi kuin hallituksen tuloloukkutyöryhmän esitys. Meillä suurinta närkästystä herätti pienituloisilta perittävä 200 markan maksu, joka saattaa kyllä pienituloiselle perheelle olla kynnys tuoda lasta hoitoon.

Nyt aikaansaatu esitys nollamaksuluokan säilyttämisestä, lineaarisesti nouseva maksujen porrastus sekä samalla maksujen kaiken kaikkiaan alentaminen on minusta oikea suunta.

Paljon porua on myös käyty ylimmästä maksusta ja sen suuruudesta ja nyt erityisesti sen rajaamisesta 1 000 markkaan. Minulle kyllä sopisi 1 200 markkaa ylimpänä maksuna hyvätuloisille, mutta ymmärsin, että 1 000 markan ylin maksu oli valiokunnan yhdessä aikaansaama kompromissiesitys. Toisaalta pitäisi muistaa, että todella hyvätuloisia lapsiperheitä ei ole kovinkaan runsaasti, ja minusta on myös tärkeää, että päiväkotitoiminta on paikka, jonne mielellään tuovat lapsensa niin toimitusjohtaja kuin työlläinenkin. Se on hyvinvointiyhteiskunnan universaaliusperiaatteen saavutus. Jos ylemmissä tuloluokissa maksut asetetaan korkealle ja samaan aikaan otetaan käyttöön yksityisiä palveluseteleitä, kasvaa houkutus luoda yksityisten päivähoitopalveluiden markkinat hyvätuloisille.

Minusta päivähoitoon laadusta ja sisällöstä pitäisi keskustella huomattavasti enemmän. Tasokkaassa päivähoitojärjestelmässä meillä on vielä kehittämisen varaa esiopetuksen puolella, joka tässäkin keskustelussa on noussut esille. Muihin eurooppalaisiin maihin verrattunahan meillä Suomessa lapset eivät ole vielä kovin kattavasti esiopetuksen piirissä. Ne lapset, joilla on mahdollisuus virikkeelliseen esiopetukseen, ovat huomattavasti paremmassa asemassa kuin kotona kasvaneet lapset, ja puhun nyt ihan omasta kokemuksesta. Minulla ei ollut pienenä tyttönä mahdollisuutta päivähoitopaikkaan, mutta pääsin kouluun kuusivuotiaana, kun satuin jo silloin olemaan niin pitkä, ja minusta se mahdollisuus oli todella upea.

Nyt pitäisikin saada nopeasti aikaan esikoulujärjestelmä, jossa lapset voivat kuusivuotiaana olla esiopetuksen piirissä. Minusta esiopetuksen pitäisi ehdottomasti olla maksutonta, sillä nythän on niin tilanne, että on niitä lapsia, jotka voivat aloittaa maksuttoman koulun jo kuusivuotiaana, mutta päivähoitopaikasta pitää maksaa. Minusta tämä pitäisi yhtenäistää ja esiopetuksen pitäisi olla maksutonta, tapahtui se sitten koulussa tai päiväkodissa. Raha ei voi olla se, mikä ohjaa valintoja. On sääli, että tämä elementti jäi tässä kokonaisuudessa nyt puuttumaan.

Kotihoidon tuki tai hoitorahajärjestelmä on myös mietinnössä muuttunut hallituksen esityksestä. Minusta yleinen ilmapiiiri ja tässäkin salissa käyty argumentaatio korostaa liikaa lapsen ensi-

sijaisena hoitopaikkana kotia. Tämän korostaminen aiheuttaa myös nuorille äideille suunnattomia ristiriitoja, äideille, jotka haluaisivat mennä töihin ja satsata uraansa, mutta ympäristö painaa heitä kotiin hoitamaan itse lapsia. Pienten lasten isäthän osallistuvat nykyään kotitöihin ja käyvät synnytyksessä, mutta tosiasia on, että lapsen pitkäaikaiseen hoitoon kotona he eivät juuri osallistu. Myös tähän olisi syytä meidän puuttua. Minusta pienten lasten äitejä pitää myös kannustaa huolehtimaan itsestään ja omasta hyvinvoinnistaan sekä taloudellisesta itsenäisyydestään, koska se on jokaisen itsenäisyyden peruselementti. Siihen paras kannustin on pienten lasten äitien kohdalla päivähoitojärjestelmä, joka on laadukas ja jota tarjotaan myös kattavasti alle kolmi-vuotiaita lapsia varten.

Päivähoitolakihan tuli voimaan ensin alle kolmi-vuotiaille juuri siitä syystä, että nämä lapset olivat heitteillä hoitopaikkojen suhteen. Kunnat olivat kyllä valmiit tuottamaan päivähoitopaikkoja yli kolmi-vuotiaille, mutta alle kolmi-vuotiaitten hoitoon ei juurikaan satsattu. Kannustimia pitäisikin kehittää siihen suuntaan, että vanhemmat, niin isät kuin äidit, jakaisivat tasaisemmin lastensa hoivavastuun.

Olen tähän saakka suhtautunut kriittisesti yksityisen hoidon tukeen eli ns. palveluseteleihin. Nykyisessä tilanteessa, jossa kunnallinen päivähoitojärjestelmä on jo melko kattavasti luotu, palveluseteliin varmistakaan ei liity enää niin suurta riskiä siihen, että varakkaille syntyisi omat yksityiset päivähoitojärjestelmät. Yksityisen hoidon tuki voi olla hyvä lisä sellaisille perheille, joissa työajat ovat hyvin epäsäännölliset.

Ed. A u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ed. Haataisella oli aika mielenkiintoinen ajatuskulku, että nyt olisi vallalla sellainen henki, että nuoria naisia tavallaan painostetaan kotiin hoitamaan lapsiaan. Minä en ole sellaista painostusta täällä havainnut, vaan enemmänkin siitä näkökulmasta on keskusteltu, että nuorilla, niin isillä kuin äideilläkin, tulisi olla se vaihtoehto, että jos he haluavat hoitaa alle kolmi-vuotiaan lapsensa kotona, sen tulisi myös olla mahdollista. Ehkä aikaisemmin, 10–20 vuotta sitten, painostus kyllä toimi vähän toiseen suuntaan. 70- ja 80-luvulla tilanne oli pikemminkin niin, että semmoisia äitejä tai isiä, jotka hoitivat lapsiaan kotona, saatettiin pitää tavallaan vanhanaikaisina tai takapajuisina. Minun mielestäni on hyvä, että ilmapiiiri on avautunut ja sillä tavalla tullut suvaitsevaisiksi, että molem-

mat vaihtoehdot sallitaan äideille ja isille. En näe eduskunnan ilmapiirissä niitä pelkoja, joita ed. Haatainen esitti.

Mitä hän totesi esiopetuksesta, siitä olen hänen kanssaan täsmälleen samaa mieltä. Toivonkin, että hallitus nyt pikaisesti toisi eduskuntaan koululainsäädännön kokonaisuudistuksen, josta on toimikunnan työ valmistunut jo viime vuoden keväällä, jota odotettiin tänne jo tänä syksynä. Siihen sisältyy ehdotus maksuttomasta esiopetuksesta kaikille kuusivuotiaille. Se olisi lasten kannalta hyvin tasa-arvoinen esitys, koska todellakin tällä hetkellä päivähoidon piirissä esiopetus on maksullista. Niille, jotka ovat onnistuneet pääsemään ala-asteen koulun yhteyteen esiopetukseen, tämä on maksutonta.

Ed. Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä ed. Aula ei syyllistytään tyypiseen argumentaatioon, jossa syyllistetään äitejä ja sanotaan, että pienten lasten hoitopaikkana koti on aina paras. Mutta kyllä tiistain keskustelussa tässä salissa keskustan ryhmästä nimenomaan korostettiin useaan otteeseen, että koti on aina alle kolmivuotiaitten paras ja ensisijainen hoitopaikka, ja nähtiin, että päivähoito on huomoinnollisempi vaihtoehto. Halusin korostaa, että on aika puhua siitä, että vanhemmat itse tietävät, mikä hoitomuoto heille ja heidän lapsilleen parhaiten sopii.

Ed. Hyssälä: Arvoisa rouva puhemies! Ihan heti aluksi haluan ed. Haataiselle todeta, että olin itse tiistaina täällä keskustelussa. Kukaan keskustan edustajista ei sanonut, että aina alle kolmivuotiaalle lapselle on parasta olla kotona. Keskustan edustajat täällä toivat miltei kaikissa puheenvuoroissaan esille sen, että vaihtoehtoja on perheen kannalta oltava ja että perheet eri elämäntilanteissa haluavat valita eri vaihtoehtoja ja että vaihtoehtojen pitää olla tasavertaiset, jotta realistisesti voidaan niistä valita. Seurasin kyllä sen keskustelun.

Mitä tulee ed. Haataisen muuhun puheeseen, ihmettelen sitä puheen kohtaa, jossa hän totesi, että hän on nyt kääntänyt tavallaan kelkkansa, mitä tulee yksityisiin hoitomuotoihin, ja on valmis jopa kannattamaan palveluseteleitä. Kysynkin, eivätkö yksityiset hoitomuodot, yksityiset päiväkodit, ole juuri sitä pienryittäjätoimintaa, jonka pitäisi olla tämän hallituksen erityisessä suojelussa. Ne ovat pieniä yrityksiä, jos näin halutaan nähdä, ja myös työllistäviä yrityksiä, joita yhteiskunnan tulee tukea ja suojella, jotta työpai-

kat niissä säilyisivät ja yrittäjätoiminta sitä kautta myös edistyisi.

Lastenhoidon tuki- ja palvelujärjestelmä on kokonaisuus, jonka tulee todellakin ottaa huomioon perheen erilaiset tarpeet ja joustaa perheiden eri elämänvaiheiden mukaan. Siitä juuri tiistaina täällä käytiin laaja keskustelu. On hyvin tärkeää, että perheille turvataan mahdollisuudet valintoihin.

Lipposen hallitus on kaventanut perheiden valintamahdollisuuksia erityisesti kotihoidon tuen rajulla leikkauksella. Kotihoidon tuen piiristä onkin tämän takia poistunut yli 20 000 perhettä. Kun katsoo juuri näitä viime kuukausien tilastoja, niin tämä siirtymä on edelleen tosiasia ja sitä siirtymää jatkuvasti tapahtuu.

Niin kuin ed. Soininvaara ansiokkaasti puheessaan totesi, säästöä ei ole syntynyt. Hänhan esitti, että on käynyt päinvastoin, kun perheet ovat valinneet kalliimpia vaihtoehtoja, esimerkiksi juuri lasten hoitamista kunnallisessa päivähoidossa tai siirtymistä työttömyysturvan piiriin. Sosiaali- ja terveysministeriön tuoreen selvityksen mukaan yhden lapsen kunnallisen hoidon kustannukset ovat vuodessa noin 20 000 markkaa suuremmat kuin hoito kotihoidon tuen turvin.

Järjestelmässä, joka nyt on käsiteltävänä, oli aikaisemmin todella suuria ongelmia. Maksuluokkien väliset portaat ovat aiheuttaneet selvän kannustinloukun, siitä olemme kaikki yhtä mieltä, nimenomaan sellaisissa tapauksissa, joissa tulojen noususta aiheutunut siirtyminen seuraavaan maksuluokkaan on aiheuttanut käteen jäävän tulon pienenemisen. Näin on tapahtunut varsinkin keskituloluokissa ja sitä varmemmin, mitä kireämpää käytäntöä perheen asuinkunta on noudattanut. Kuntien erilaisista käytännöistä on aiheutunut myös huomattavaa vaihtelua saman tulotason perheiden välillä asuinkunnasta riippuen. Selvityksen mukaan ero voi olla kaksilapsisessa perheessä pahimmillaan noin 20 000 markkaa vuodessa.

Päivähoitomaksuihin sisältyvä progressiivisuus on korostanut nimenomaan lapsiperheiden kannustinloukkua. Lapsiperheitä koskevat tavallomaista useammin myös velkaisuus ja toisaalta bruttotulon kasvaessa vähenevät tulonsiirrot.

Nyt hallituksen esittämä malli on tuotu eduskuntaan muunneltuna ja paranneltuna. Aikaisempi malli oli todella surkea. Ministeri Huttu-Juntunenhan käytti siitä nimitystä kyhäelmä, ja se varmasti kuvasi sitä erittäin hyvin. Eduskun-

nassa hallitusryhmät pyrkivät kansalaisten ja asiantuntijoiden voimakkaan arvostelun edessä muuttamaan esitystä siihen suuntaan, jota keskusta jo alun alkaen vaati. Tässä yhteydessä ei pidä väheksyä sitä laajaa kansalaispalautetta, esimerkiksi yleisönosastokirjoituksia, jotka varmasti panivat myöskin valiokunnan seinää vasten ja toimintaan.

Valitettavasti hallitusryhmien rohkeus ei riittänyt sanoutumaan kokonaan irti hallituksen alkuperäisistä linjauksista. Siitä syystä valiokunnan esitys jäi puutteelliseksi ja sekavaksi eikä se alkuperäinen idea, että järjestelmää olisi pitänyt yksinkertaistaa ja selkeyttää, toteudu. Kokonaisuus, mikä nyt on syntynyt, vaikuttaa jokseenkin monimutkaiselta ja vaikeaselkoiselta. Tämä saattaa johtua uudistuksen historiasta, kun sitä on pala palalta rakennettu.

Valiokunnan jäsenet ja ne, jotka ovat tässä puuhastelleet, varmasti kokevat, että se on selkeä, mutta ajatelkaapa niitä perheitä, jotka joutuvat siitä ottamaan selvää. Hoitotilanteet ovat perheissä yleensä erittäin moninaisia. Voi ihmetellä, kuinka perheet kykenevät riittävällä tavalla punnitsemaan omia etujaan tilanteessa, jossa etujen määräytymisperusteet muuttuvat. Tiedotuksella on tässä varmasti vielä tekemistä.

Valiokunnan enemmistön esitys ei korjaa perusongelmaa, kotihoiton tuen ja muun yksityisen hoidon tuen liian matalaa tasoa. Vuoden 1996 alusta toteutettu yli 22 prosentin kotihoiton tuen leikkaus jää edelleen voimaan. Lisäksi pienituloisimpien tukea leikataan edelleen, kun kotihoiton tuen 1 200 markan lisäosa pienenee 1 000 markkaan, ja 200 markkaa on näillekin perheille ihan sama 200 markkaa kuin nollamaksuluokkaperheille. Kun on pienituloisista ihmisistä kysymys, 200 markkaa on todella iso raha.

Valiokunnan tekemät muut muutokset merkitsevät, että hallituksen esitykseen verrattuna yksiläpisten perheiden tilanne on parempi ja usean lapsen perheiden tilanne on heikompi. Hallitusryhmät hylkäävät nyt lopullisesti kotona tapahtuvan hoidon tuen ulottamisen kolmivuotiaisiin, mikä on ollut osa sitä historiallista kompromissia, joka täällä on viime kaudella tehty. Alle kouluikäisten päivähoito-oikeuden toteuttamisen rinnallahan sovittiin, että kotihoiton tuki ulotetaan jatkossa kolmivuotiaisiin. Nyt tämä on unohdettu siis kokonaan. Keskustan mielestä kotihoiton tuki on palautettava vuoden 1995 tasolle. Vain tämä takaisi perheille todellisen valintaoikeuden lastenhoidon järjestämisessä.

Päivähoitomaksuja koskeva uudistus on tarpeellinen, koska nykyiseen malliin sisältyy näitä kannustinloukkuja, joita täällä eri puhujat ovat tuoneet esiin. Mutta tämä malli ei niitä kokonaan pura. Keskustan mielestä uudistus pitäisi toteuttaa sosiaalisemmalla ja selkeämmällä tavalla. Olemme myöskin olleet koko ajan sitä mieltä, että nollamaksuluokka on säilytettävä ja perheen huoltovelvollisuudesta aiheutuva maksukyvyn alentuminen on otettava maksuperusteissa selkeästi huomioon. Kannustinloukut on poistettava muuttamalla maksu portaittain nousevasta prosenttiperusteiseksi.

Tulosidonnaisen maksun määrä on määriteltävä suoraan eikä mutkikkaan kompensatiomekanismin kautta, kuten valiokunnan mallissa. Nyt täällä ei ole hallituspuolueitten edustajien taholta kuulunut minkäänlaista kommenttia siitä, minkä takia kahden lapsen perheen lastenhoitomaksut ovat kalliimmat kuin kolmen lapsen perheen aina 14 000 markan kuukausituloihin saakka. Tämä on selkeä virhe ja ristiriita, jota ehkä kolmilapsisten perheitten on vaikea ymmärtää tai pikemminkin kaksilapsisten, jotka joutuvat enemmän maksamaan.

Myönteistä hallituksen esityksessä on todellakin yksityisen hoidon tukeminen, mutta tämä olisi voitu toteuttaa myös laajentamalla palvelusetelikeilu valtakunnalliseksi käytännöksi ja turvaamalla tarkoitukseen riittävät voimavarat. Meillä on jo palvelusetelikeilusta hyviä tuloksia. Kuukausittainen 700 markan tuki ei alenna mielestäni tarpeeksi perheiden yksityisen hoidon kustannuksia eikä lisää riittävästi yksityisen hoidon tarjontaa, jos ajatellaan, että tämän pitäisi olla perheille tasavertainen valintamahdollisuus.

Myöskin olemme sitä mieltä, että maksuttomaan esiopetukseen siirtyminen pitäisi mahdollisimman nopeasti olla perheitten valittavana oleva ratkaisu. Nythän riippuen siitä, onko esiopetus koulutoimen tai sosiaalitoimen järjestämä, perheet ovat eriarvoisessa asemassa. Kuten ed. Aula jo totesi, odotamme sitä, että koululakeihin sisältyvä esitys tästä tuotaisiin pikimmiten eduskuntaan. Se on jo viipynyt suotta liian kauan. Koko syksyn olemme odottaneet koululakipakettia sivistysvaliokuntaan ja sitä kautta eduskunnan käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! On todettava, että valiokunta sai esitykseen todella hyviä muutoksia. Niistä voimme kaikki olla tyytyväisiä, mutta perusongelmaa eli perheitten tasavertaista valintamahdollisuutta esitys ei ole ratkaissut.

Täällä on jo viitattu myös siihen, että päivähoito-asia on vain osa kannustinloukkuasiaa. Kaikki vieläkin suuremmat kysymykset — vaikka tämäkin on suuri asia perheitten kannalta — odottavat vielä ratkaisuaan. Myöhemmin näemme, mitä niistä tulee, tuleeko kannustavuudesta todellista joka päivän asiaa vai pyritäänkö siihen vain tässä perheitten osalta.

Ed. F i l a t o v (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Hyssälä ymmärsi väärin ed. Haataisen suhtautumisen yksityisiin hoitojärjestelyihin. Ed. Haataisen huoli oli se, että kun resurssit ovat vähäisiä, käy niin, että jos kunnallista päivähoitoa ei ole riittävästi eikä sitä riittävästi resursoida, siitä muodostuu köyhien markkinat ja sen rinnalle syntyy yksityinen päivähoitojärjestelmä, jota tuetaan vähistä yhteisistä resursseista ja josta syntyy laadukkaampi hoitojärjestelmä varakkaammille. Mutta nyt tätä pelkoa lieventää se, että meillä on toimiva ja hyvä kunnallinen päivähoitojärjestelmä.

Sitten asenteellisuudesta. Muistan aivan selvästi, kun tiistain keskustelussa tässä salissa eräs keskustan edustaja sanoi, että kunnallinen päivähoito on paikka, jossa lapsi sairastuu ja jossa hän on liian suuressa ryhmässä, jossa hänen on paha olla. Mielestäni se on kyllä meidän äitien syyllistämistä, jotka viemme lapsemme tai lapsen kunnalliseen päivähoitoon.

Ed. H u o t a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hyssälä kyseli, miksi kukaan ei perustele kahden ja kolmen lapsen perheen maksueroa. Ed. Hyssälä on saanut sellaisen vertailun, jossa näkyvät myös nykyiset maksuluokat. Kun oikein tarkkaan katsoo, niin esimerkiksi kahden lapsen perheen nollamaksuluokan raja on ollut nykyisessä järjestelmässä 9 000 markkaa ja kolmilapsisella perheellä 11 000. Eli nykyisessäkin järjestelmässä on eroavuutta, ja se johtuu siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö ilmeisesti aikaisemminkin on katsonut niin, että kolmilapsisella perheellä on vähemmän maksukykyä maksaa päivähoitomaksuja, koska heillä on useampia lapsia. Olen ymmärtänyt, että kysymys on siitä. Kannustinloukkutyöryhmään oli aika rajustikin muuttamassa tätä, paljon rajummin kuin valiokunnan lopullinen esitys on.

Toinen asia, palvelusetelikokeilu. Haluan korjata sen, että kokeilu jatkuu heinäkuulle saakka, eli tässä vaiheessa ei kannata ruveta tekemään uutta järjestelmää kiireellä, vaan odottaa kokeilu

loppuun saakka ja sitten kunnolla tehdä hyvä järjestelmä.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin todennut ed. Filatoville, että todellakin tiistaina käytin itsekkin sellaisen puheenvuoron, jossa totesin, että huoli kunnallisen päivähoidon laadusta on olemassa ja jaan sen huolen ed. Haataisen kanssa. Kentältä on tullut viestejä siitä, että päivähoidon laatu olisi laskenut. Ryhmät ovat suuria, sijaisia ei palkata, epäpätevää henkilökuntaa käytetään sijaisuuksiin ja muutenkin. Ed. Puhjo mielestäni toi hyvin esille sen tutkimuksiin perustuvan asian, että infektiot päiväkodeissa ovat riski ja että pienten lasten kohdalla se on erityisen suuri riski. Tämän toimme kyllä esille. Tässä on meillä todella huoli, että kunnallisen päivähoidon laatu säilyy korkealla. Se on meidän kaikkien yhteinen etu ja asia, ennen kaikkea perheitten asia. Tämä tuli kyllä esille.

Ed. T a r k k a : Rouva puhemies! Tämän lain käsittely täällä eduskunnassa osoittaa uuden mielenkiintoisen piirteen, joka toivottavasti kehittyä ja voimistuu niin, että siitä alkaa kasvaa uusi poliittinen kulttuuri. Näyttää siltä, että eduskunnan oma tahto olisi alkanut palata pätkittäin. Tämä lakiesityshän ei saanut sellaista tavanomaista kumileimasinkohtelua, johon yleensä on totuttu, vaan edustajat ovat ryhtyneet valiokunnassa ajattelemaan asiaa ihan itse ja rakentamaan uutta kokonaisuutta ja sillä tavalla korjaamaan niitä vinoutumia, joita hallituksen esityksessä oli.

Samantyyppisen tehostetun käsittelyn tänä syksynä on saanut myös muutama muu mielenkiintoinen taikka tärkeä laki, ja tämä on se syy, jonka takia havainto on minusta ilahduttava ja hyvin mielenkiintoinen.

Tällaiselle ponnistelulle ei tietenkään ole minikäänmoisia menestymisen mahdollisuuksia, ellei tuo tahto elä voimakkaana nimenomaan hallituspuolueiden eduskuntaryhmissä. Juuri tähän antaakin ilmiölle sen voiman ja merkityksen. Se osoittaa, että se instituutio, joka tässä harjoittaa omaa tahtoansa, ei ole puolue, vaan eduskunta.

Niinpä tämän prosessin nyt, kun lukee valiokunnan mietintöä ja vertaa sitä hallituksen esitykseen, tuntuu ihmeellisesti melkein siltä, onko tässä samasta asiasta kysymys enää ollenkaan. Silloin, kun hallituksen esitys tuli ja sitä luin, se oli niin karkea tekstiä, että välillä tuntui mel-

kein siltä, että tukka nousee pystyyn — ja se on paljon sanottu minulta. Nyt kun katselee valiokunnan mietintöä, niin siitä on kaikki keskeisimmät, pahimmilta tuntuvat hallituksen esityksen piirteet onnistuttu poistamaan taikka korjamaan sillä tavalla, että se vaikuttaa kokonaisuutena itse asiassa varsin hyvältä.

Se, että tässä rakenteessa on mukana myös palvelusetelit, tietysti ilahduttaa meitä kovasti, koska me olemme olleet myös tarjoamassa tätä vaihtoehtoa innokkaasti. Tämä on hyvä tapa kuitata ne myönteiset kokemukset, mitä palvelusetelisteistä on kokeilukunnissa saatu.

Tietysti sopii kysyä, onko palveluseteli nyt viritetty oikealle tasolle tässä rakenteessa. Voi olla, että kun se jää sentään noin pieneksi, se ei osoita järjestelmän parhaita ominaisuuksia. Mutta toisaalta, kun sitten ajatellaan sitä ympäristöä, jossa palvelusetelielementti toimii, niin voihan hyvin olla, että se tällaisenakin on hyvä lisä tässä rakenteessa.

Päivähoitomaksuhaarukka tuntuu nyt osuvan aika hyvin kohdalleen. Mutta tietysti siinä on se huono puoli, että tämä on valtiontalouden kannalta huomattavan kallis järjestelmä ja vähän hirvittää, kuinka kauan tämmöistä pystytään ylläpitämään. Tämäkin näkökohta olisi ehkä suuntaamassa ajatuksia siihen suuntaan, että enemmän resursseja olisi kannattanut suunnata palvelusetelipuolelle, sillä sehän on kunnille ilman muuta tehokkain ja taloudellisin tapa varmistaa näiden palvelujen saatavuus ja samalla tapa tukea yrittäjyyttä ja luoda sillä tavalla paitsi palveluita myös uusia työpaikkoja.

Rouva puhemies! Lopuksi haluaisin kiinnittää huomiota valiokunnan mietinnössä esiintyvään, sanoisinko suorastaan: filosofisen tason, uuteen linjaukseen. Hallituksen esityksessä nimittäin lähdettiin siitä, että kunnallinen päivähoito on aina ja kaikissa tilanteissa ykkösvaihtoehto, ja samalla osoitettiin vähintäänkin rivien välistä, että myös paras vaihtoehto. Tässä valiokunnan kannanotossa rakennetaan kokonaisuus, jossa tehdään todella vaihtoehtoiseksi se mahdollisuus, että pieniä lapsia hoidetaan kotona, ja itse asiassa rohkaistaankin juuri tähän suuntaan. Tämä on mielestäni erittäin oikea valinta ja hyvä ratkaisu. Haluaisin onnitella valiokuntaa tästä linjauksesta.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä arvostan myös hallituspuolueen edustajana sitä, millä ed. Tarkka oman puheenvuoronsa aloitti korostaen tätä seikkaa,

että hallituksen esitys, joka tänne taloon tuli, ilmiselvästi eduskuntakäsittelyn yhteydessä on kohentunut ja parantunut. Uskon siihen, että myös hallituksen piirissä arvostetaan sitä, että parlamentarismi toimii, parlamentti osoittaa omaa tahtoaan ja näin toteutuu se meidän perustuslaissamme oleva lähtökohta, että tämä talo on kansanvallan keskeisin instituutio.

Sen sijaan jos haluaa kritiikkiä esittää ed. Tarkan puheenvuoron osalta, niin hän huomautti, että hänen mielestään päivähoitomaksujen haarukka on kohdallaan. Epäilemättä se on semmoinen — minä olen käyttänyt jossain yhteydessä sanontaa ”vähän niljakas” — kompromissi, jossa vasemmisto sai tahtomansa nollamaksuluokan ja porvaripuoli onnistui pudottamaan korkeimman maksuluokan 1 000 markkaan, mikä ilmiselvästi on epäkohta, koska se niin vahvasti suosii suurempituloisia verrattuna aikaisempaan päivähoitomaksujärjestelmään.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Tarkka arveli, että eduskunnan ilmapiiri, tapa ja halu työskennellä ja vaikuttaa on muuttunut. Minä olisin tyytyväinen, jos ed. Tarkan tarkka silmä olisi havainnut tämän asian oikein. Saattaa ollakin, mutta minä kyllä epäilen, että tässä asiassa on nyt kysymys siitä, että tämän hallituksen aikana poliittinen oikeisto on vetänyt poliittista peittoa omalle puolelleen sillä tavalla, että vasemmiston varpaat ovat alkaneet palella, ja tämä tilaisuus on ollut sitä, että nyt vasemmistopuolueet kiskovat peittoa takaisin ja myös kokoomus on nähnyt, että on kohtuullista antaa peiton helmaa vähän siihenkin suuntaan.

Tästä peiton kiskomisesta ovat nyt hyötynet lapsiperheet tässä tapauksessa. Se on ihan hyvä. Ei sillä väliä ole, kuinka tämä on tapahtunut, mutta epäilen, että tästä peiton vetämisestä palelevien varpaiden päälle on ollut kysymys vasemmiston puolelta eikä sellaisenaan ehkä poliittisen ilmapiirin ja päätöksenteon muutoksen halusta. Jos näin on tapahtunut, se on erinomaisen hyvä asia, mutta vähän epäilen.

Ed. T. P o h j o l a : Arvoisa rouva puhemies! Ensin muutama kommentti ed. Hyssälän käyttämään puheenvuoroon, jossa hän jälleen kerran totesi, että tämän hallituksen tekemät kotihoiton tuen leikkaukset ovat aiheuttaneet sen, että 20 000 perhettä on siirtynyt työttömyyskortistoon. Asiahan ei ole näin, vaan myös edellisen hallituksen, Esko Ahon hallituksen, aikana koti-

hoidon tukea leikattiin nimenomaan työttömiltä perheiltä, mikä ohjasi osan kotihoidon tuelta työttömyyskortistoon. Minun mielestäni on reilua todeta asia tässä nyt.

Ed. Hyssälä totesi myös, että on hyvin suuria eroja kuntien välillä päivähoitomaksuissa. Näin on. Tässä vaiheessa en voi olla mainitsematta sitä, että esimerkiksi Oulun kaupungissa, missä tähän mennessä vasemmisto ja vihreät ovat toteuttaneet kunnallispolitiikkaa, meillä oli kolmilapsisilla perheillä 1 000 markkaa pienempi päivähoitomaksu kuin vastaavissa kunnissa Kempeleessä ja Oulunsalossa, joissa enemmistö on keskustalaisia. Tästäkin voidaan jonkun näköisiä johtopäätöksiä vetää siitä, minkälaista hoitomuotoa keskusta tähän mennessä on halunnut tässä maassa toteuttaa.

Sitten mietintöön.

Lähetekeskustelussa toin esille sen ja vetosin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, että nollamaksuluokkaa palautetaan. Näin tapahtui, ja siitä olen erittäin tyytyväinen.

Mutta tässä vaiheessa en voi olla arvostelematta kokoomuksen sisäistä toimintaa. Me olemme täällä kuulleet, kuinka hyvää ja arvokasta yhteistyötä koko sosiaali- ja terveysvaliokunta toteutti ja kuunteli valtavan määrän asiantuntijoita ja teki suuria muutoksia yhteisymmärryksessä. Puoluesihteri, sosiaalialan ammattilainen ed. Perho, joka kuunteli valiokunnassa kaikki asiantuntijat, oli hyväksymässä tätä yhteistä esitystä. Mutta näin kokoomuksen sisällä tätä asiaa ei hoidettu, vaan yhtäkkiä sinne tarvittiin sekä ryhmänjohtaja Zyskowiec että valtiovarainministeri, puoluejohtaja Niinistö, jotka olivat kaatamassa tämän koko hyvän yhteishankkeen. Heillä ei voinut olla sitä asiantuntemusta, joka oli ed. Perholla, kun hän kuunteli suuren määrän asiantuntijoita tästä asiasta valiokunnan kokouksissa.

Toinen tärkeä asia pienten lasten päivähoitolain käsittelyssä on ollut se, että tämä on osoittanut sen paikan, missä tässä maassa toteutetaan sosiaalipolitiikkaa. On aivan oikein, että näytettiin, että valtiovarainministeriössä ei ole sitä asiantuntemusta, jota tarvitaan sosiaalialalla, vaan se asiantuntemus on sosiaali- ja terveysministeriössä ja sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Tästä olen erittäin tyytyväinen.

Muutamia esimerkkejä.

Yksinhooltajajäiden tulot ovat 6 000 markkaa kuukaudessa ja yksi lapsi päivähoitossa. Tällä hetkellä tämän perheen päivähoitomaksu on 385 markkaa mutta ensi elokuun alusta 0 markkaa.

Tämä osoittaa, että tämä on sosiaalisesti kuitenkin oikeudenmukainen ja vapauttaa kaikkein pienituloisimmat päivähoitomaksusta tai säilyttää nollamaksuluokan heidän kohdallaan.

Täällä on paljon keskustan kautta arvosteltu sitä, että tässäkään mallissa kotona hoitaminen ei ole vaihtoehto. Minä otan yhden esimerkin. Perheen isä tienaa 12 000 markkaa. Perheessä on yksi-, kolmi- ja viisivuotiaat lapset. Kotihoidon tuki hoitolisineen on noin 3 000 markkaa. Lisäksi perhe saa lapsilisää 1 971 markkaa ja esimerkiksi Oulun kaupungissa kuntakohtaista kotihoidon tukea 1 500 markkaa kuukaudessa eli yhteensä 6 471 markkaa ja säästää päivähoitomaksusta 626 markkaa. Jos keskusta voi olla sitä mieltä, että ei todella ole kotihoito vaihtoehtona tämän perheen kohdalla, niin en voi muuta kuin ihmetellä.

Useasti on väitetty, että Suomi ei ole lapsiystävällinen maa. Tässä olen todella eri mieltä. Suomessa jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on subjektiivinen oikeus korkeatasoiseen kunnalliseen päivähoitoon. Suomessa on maailman parhaat lapsilisät, ja Suomessa on kaikkein paras kotihoidon tuki. Kuulin ed. Huotarilta, että Unkarissa jonkin näköistä kotihoidon tukea tällä hetkellä maksetaan. En voi nyt sanoa, että Suomi on ainoa maa maailmassa. (Eduskunnasta: Ruotsissa oli, mutta demarit lopettivat!)

Arvoisa puhemies! Tämän takia olen ylpeä suomalainen sosialidemokraattinen isoäiti.

Ed. Lindqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. T. Pohjola varsin hyvin pömi hyviä esimerkkejä, joita löytyykin päivähoitomaksuista varsin paljon, mutta täältä löytyy myös häviäjiä ja juuri keskituloisia, jotka nyt putoavat näiltä osin tuloloukkuun.

Onnittelen Oulua siitä, että siellä on myös ilmeisesti kotihoidossa Oulu-lisä, kun sen sijaan sosialidemokraatit ja kokoomus yhdessä Lahden kaupungista veivät sen vuosi sitten kokonaan pois, mikä meillä oli Lahti-lisänä. Kaikilla paikkakunnilla tämä ei ole todellinen vaihtoehto enää, ja sen tähden se olisi valtakunnallisesti turvattava eikä niin, että voidaan paikkakuntakohtaisesti kehua, että täällä on lapsiperheillä parempi olla kuin toisessa kunnassa. Lasten pitäisi olla näiltä osin saman arvoisia.

Ed. T. Pohjola kertoi, että viime kaudella leikattiin myös kotihoidon tukea. Se pitää paikkansa, mutta hyvin vähän, ja sitä myös oli nostettu. Kotihoidon tuki oli korkeammalla kuin milloinkaan Ahon hallituksen aikana. Myös lapsilisä

nostettiin reippaasti, ja kun tehtiin perhepaketti, sen tarkoituksena oli juuri pieni- ja keskituloisten perheiden asemaa parantaa. Samassa yhteydessä, kun otettiin verovähennykset, lapsivähennykset, pois, tuli lapsilisiin reilu korotus. Se suosi juuri niitä, joilla oli useita lapsia. Sen tähden katsoimme, että se on sosiaalisesti oikeudenmukaista, koska verohelpotuksethan auttavat yleensä suurituloisia paremmin.

Ed. T. P o h j o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä korostaa kunta-kohtaisen lisän mahdollisuutta. Nyt me olemme tekemässä kuntien valtionosuusuudistusta, jossa yhtenä painopisteenä ovat nimenomaan 0—6-vuotiaat lapset, ei niin, ovatko he kunnallisessa päivähoidossa vai hoidetaanko heidät kotona. Tämä antaa mielestäni liikkumavaran kunnan sisällä päättää, minkä verran rahaa ohjataan kunnallisen päivähoidon kehittämiseksi ja minkä verran kunnallisen kotihoitoa tuen lisäämiseksi. Nämä ovat niitä vaihtoehtoja, jotka voidaan joka ikisessä kunnassa tehdä.

Ed. H u o t a r i: Arvoisa puhemies! ”Äiti, äiti, tiedätkö, missä pingviinit asuvat?” Näin sanoi lapseni innokkaasti palavin silmin palatesaan päiväkodista. Piti vähän aikaa miettiä, missähän ne todella asuvat, ja ehkä vähän kääntää puheenahtettakin, ettei tulisi väärää vastausta ensimmäiseksi.

Olen myös huolissani päivähoidon laadusta, kuten ed. Hyssälä puheenvuorossaan. Olen päivähoidon ”ammattilainen” siinä mielessä, että osittain siitä syystä, että ei ole ollut tarjolla samaa hoitopaikkaa yhtenäisesti usean vuoden ajan, ja osittain siitä syystä, että perheen elämäntilanne on ollut erilainen, olen kokeillut lähestulkoon kaikkia hoitomuotoja, joita on ollut mahdollista kokeilla. Täytyy sanoa, että yksi parhaista oli kotona tapahtuva kolmiperhehoito, jossa kunnallinen perhepäivähoitaja tuli kotiin ja naapurista tuli kaksi muuta lasta ja yksi osa-aikainen lapsi vielä lisäksi meille hoitoon ja samalla naapurin astmainen lapsi oli ensimmäistä talvea kunnolla terve. Monenlaisia elämäntilanteita voi olla.

Muistutan siitä, että päivähoitolakihan lähtee siitä, että lapsella on subjektiivinen oikeus päivähoitopaikkaan, ei siitä, ovatko vanhemmat työttömiä, opiskelijoita vai mitä he ovat, vaan lapsella on siihen oikeus. Siihenhän meidän kaiken työskentelymme pitäisikin perustua, että me katsoisimme, mikä on lapsen oikeus. Olen sitä miel-

tä, että lapsen omat vanhemmat suurimmassa osassa tapauksia tietävät, mikä heidän lapselleen on parasta. Hyvin usein kunnalliset päättäjät katsovat olevansa parempia tietäjiä.

Päivähoidon laatu on juuri niistä syistä, joita ed. Hyssälä mainitsi, monta kertaa kyseenalaistunut. Sen vuoksi tähän pitäisi jossakin vaiheessa puuttua, varsinkin kun kuntien talous menee yhä tiukemmalle. Emme voi lähteä siitä, että on jokin halli, jonka molemmissa päissä on ovet ja vartijat, ja sinne laitetaan lapsia. Pitäisi turvallisuus taata. Sen vuoksi pitää olla myös säännökset olemassa, minkälaista henkilökuntaa päivähoidossa on ja millaisella koulutuksella. Myös maksuilla voidaan aika paljon säädellä, miten vanhemmat voivat valita lapselleen päivähoidon tai kotihoitoa.

Korostan sitä, että perheellä tulee olla mahdollisuus oman muuttuvan elämäntilanteensa myötä valita erilainen ratkaisu ja siihen perheet itse ovat parhaita asiantuntijoita. Henkilökohtaisen ja muunkin — kirjatiedon — perusteella olen tullut siihen tulokseen, että alle kolmivuotiaille on kotihoito monta kertaa paras ratkaisu, mutta se ei ole käytännössä aina mahdollista. Päiväkodeissakin ryhmät ovat pienempiä alle kolmivuotiaiden ryhmissä. Toki tiedän, että lasten korvatulehdukset ja erilaiset infektiot voivat kohdata myös kotihoitossa olevia lapsia. Ei aina ole välttämättä niin, että vain päiväkodeissa tapahtuu näin. Mutta kun on useampia lapsia, ilman muuta silloin voi tartunta herkemmin tahtua.

Täytyy sanoa, että valiokunnan mietintö on myös sosiaalipolitiikan voitto, se on perhepolitiikan voitto mutta ennen kaikkea lapsipolitiikan voitto. Ei ole kovin kauan siitä, kun salissa käytiin keskustelua lapsipolitiisesta selonteosta. Oikein onnellisena kuuntelin niitä puheenvuoroja, joita oikeasta vasempaan ja vasemmasta oikeaan reunaan tuli siitä, miten huolenpito lapsesta on tärkeä asia ja miten kaikilla lapsilla tulee olla samanlaiset oikeudet. Muun muassa keskustelimme sen asian käsittelyn yhteydessä valiokunnassa siitä, että kaikilla lapsilla tulisi olla mahdollisuus syödä lämmintä ruokaa ainakin kerran päivässä.

Kannustinloukkutyöryhmä oli aika tyyliä varsinkin pienituloisia lapsiperheitä kohtaan. Löysin sieltä ainakin neljä sellaista asiaa, jotka vaikuttavat näiden lapsiperheiden tilanteisiin. Ensimmäisenä oli nollamaksuluokan poisto, jonka nyt onneksi pystyimme estämään. Toinen oli toimeentulotuen leikkaus, joka oli verhottu sellai-

sen nimikkeen alle kuin toimeentulotuen ja asumistuen yhteensovittaminen. Nämä asiat kohdistuvat juuri samaan ryhmään, samoin asumistuen sisäinen leikkaus eli ns. lapsiperheiden ylikompensaatio. Kannustinvähennys, joka poistaa työttömiltä lapsiperheiltä ansiotulovähennyksen, kiristää heidän verotustaan. Olisipa jännä nähdä, mitä ed. Soininvaaran tietokoneohjelma raskuttaisi tällä kohdalla ja mitä nämä kaikki muutokset, joita kannustinloukkutyöryhmä esitti, olisivat tehneet näille lapsiperheille.

Mutta kuten sanoin, valiokunnan hallitusryhmät olivat yksimielisiä siitä, että nollamaksuluokka tulee ehdottomasti säilyttää. Siinä ei ollut mitään ideologista väritystä siihen, ettei näin pitäisi tehdä. Asiantuntijakuulemisten aikana Veronmaksajain Keskusliitto taisi olla eri mieltä mutta suurin piirtein kaikki muut olivat sitä mieltä, että on järkevää säilyttää nollamaksuluokka.

Siihen sisältyi myös suuri periaatteellinen kysymys, koska meille esitettiin, että maksussa kysymys olisi ns. ruokarahasta, vaikka juuri muutamaa kuukautta aikaisemmin olimme kuulleet, että lapsella pitäisi olla ainakin yksi lämmin ruoka päivässä ja sitä kaikki lapset eivät tänä päivänä kotona saa. Monet lapset saavat ainoan lämpimän ruokansa koulussa tai päiväkodissa. Sen vuoksi puhe ruokamaksusta tuntui hirvittävältä ja myös sen vuoksi, että siitä olisi ollut kovin lyhyt matka koulujen ruokamaksuun, jota en myöskään tietenkään voi hyväksyä. (Eduskunnasta: Se on perustuslaissa!)

Siitäpä tuleekin mieleeni, että perustuslakivaliokunta onneksi poisti kannustinloukkutyöryhmän ja hallituksen ajatuksen siitä, että työttömien lapsilla ei olisikaan oikeutta päivähoitoon. Jo lähetekeskustelussa valaisin asiaa aika tarkkaan, millainen henkilö on työtön. Tänä päivänä 700 000 ihmistä tekee epäsäännöllistä työtä. Osa heistä kirjautuu työttömiksi sillä perusteella, sattuvatko he kuukauden viimeisenä päivänä olemaan työttömiä. Mutta joka päivä he eivät tietenkään ole työttömiä, vaan heillä voi toisena päivänä olla kaksi tuntia töitä, toisena neljä tuntia, joskus kaksi viikkoa peräkkäin. Miten heidän lastensa päivähoito olisi järjestetty, jos hallituksen esitys olisi mennyt esitetyssä muodossa läpi? Siksi oli erittäin tärkeä kysymys, että nähtiin, että ei näin voi asiaa hoitaa, vaan kaikilla lapsilla, myös työttömän lapsilla, on oikeus päivähoitopaikkaan.

Lapselle on tärkeää turvallisuus. Lapselle on tärkeää myös säännöllisyys. Entä jos työttömän lapsi, kun henkilö sattuu saamaan kahdeksi vii-

koksi töitä, laitetaan yhteen paikkaan päivähoitoon ja taas kahden viikon kuluttua toiseen, koska juuri siinä päiväkodissa ei sattuisikaan olemaan enää tilaa? On siis tärkeää, että myös työttömän lapsella on oikeus päivähoitoon.

Jos kansainvälisesti verrataan lapsiperheiden järjestelmiä ja koulujärjestelmää, esiopetusta ja muuta varhaiskasvatusta, useimmissa Euroopan maissa koulu alkaa aikaisemmin, yleensä kuusivuotiaana, ja useimmissa Euroopan maissa on esikoulu. Muun muassa hyvä ystäväni asuu Luxemburgissa. Hänellä on saman ikäiset lapset kuin minulla, ja molemmat lapset ovat olleet jo kaksi vuotta aikaisemmin koulussa, ensin esikoulussa, joka oli lähestulkoon pakollinen, niin pakollinen, että piti kysyä lupa, jos vanhemmat esimerkiksi lähtivät lomalle. Belgiassa on ilmainen päivähoito, jolloin yli kolmivuotiaat lapset menevät monesti päivähoitoon, vaikka toinen vanhemmista, useimmiten äiti, olisi kotona.

Englannissa taas, kun kävimme valiokuntamatkalla, parlamentaarikko joko ei ymmärtänyt kysymystä kielivaikeuksien vuoksi tai sitten muuten ei ymmärtänyt, kun kysyimme, miten päivähoito on järjestetty Lontoossa tai Englannissa. Toinen selitti, että se tarkoittaa sitä, että jos äiti menee työhön, sitten lapsille tarvitaan hoitopaikka. Oli aika mielenkiintoista seurata heidän keskinäistä keskusteluaan, kun toisen mieskansanedustajan piti selittää toiselle, mitä tarkoittaa lasten päivähoito. Tietenkin ylpeänä sanoimme, että meillä tämän vuoden alusta lähtien on kaikilla lapsilla oikeus päivähoitoon.

Kun kansainvälistä vertailua tehdään, pitää ajatella myös sitä, miten pärjäämme Euroopassa, ja siksi meidän lapsillamme pitäisi olla mahdollisuus esiopetukseen. En näe, että asia olisi pelkästään niin, että kaikki kuusivuotiaat viettäisiin kouluun tai päiväkotiosastoon, jossa esiopetusta järjestetään, vaan esiopetus voisi olla, niin kuin monet varhaiskasvatijat näkevät, jo yli kolmivuotiaasta sellaista hyvin pehmeää — viittaen pingviiniesimerkkiini — lapsia kiinnostavista asioista olevaa, leikin varjolla tapahtuvaa opetusta. Uskoisin, että jos pääsisimme aseenteisamme siihen, että ainakin osan päivää lapset voisivat olla tämän tyyppisen tasokkaan esiopetuksen piirissä, niin varmasti se vaikuttaisi tulevaisuudessa myös Suomen pärjäämiseen Euroopassa.

Kuntien erot ovat jo tulleet hyvin esille, ja asiantuntija Ritakallio Turun yliopistosta toi hyvin selvästi esille Turun esimerkin siitä, miten 90-luvun alussa, kun päivähoitomaksujen sääntely osittain vapautettiin, päivähoitomaksut nousi-

vat aivan hurjasti ja se oli suora tulonsiirto lapsiperheiltä kunnan talouksille. Kunnat rupesivat paikkaamaan omia talouksiaan lapsiperheitä riistämällä.

Palvelusetelistä haluaisin vielä muutaman sanan sanoa, vaikka aika kohta jo ylittyy. Palvelusetelikokeilu on ollut käytössä, ja muun muassa omassa kotikaupungissani Kajaanissa on erittäin mielenkiintoinen kokeilu. Siellä lähtökohta on se, että palvelun tuottaja, esimerkiksi yksityinen päiväkotitoiminta, saa tasasumman, ja palvelun haki, vanhempi, maksaa tulojensa mukaisen summan. Eli palvelun tuottaja ei tiedä, onko lapsiperhe pienituloinen vai isituloineen, minkä kokoinen seteli heillä on mukana tullessaan, eli kaikki lapset ovat samanarvoisia riippumatta siitä, mikä on vanhempien tulotaso. Vain siinä vaiheessa, kun vanhempi kunnalta lunastaa setelin, tulotaso tulee esiin. Periaatteessa kajaanilaisilla köyhienkin lapsilla on mahdollisuus osallistua montessoriopetukseen tai elämyspäiväkotiin tai muihin muihin päiväkotitoimiin, mitä siellä innokkaat, nuoret, vastavalmistuneet lastentarhanopettajat ovat perustaneet. Sitä kautta on luotu myös uusia työpaikkoja.

En katso sitä mitenkään ongelmalliseksi tässä vaiheessa, kun se on kontrolloitua, niin että se pysyy myös laadukkaana ja tasokkaana. Mutta palvelusetelikokeilusta saamme kokonaistuloksia ensi vuoden puolivälissä, ja olisin nähnyt ehkä tässä ratkaisussa jo sen, että olisimme siirtäneet palvelun tuottajalle maksettavaa tukea vuoden vaihteeseen, jolloin olisimme pystyneet myös palvelusetelikokeilun hyödyntämään ja tekemään yhtenäisen järjestelmän jo heti, ettei viiden kuukauden kuluttua tarvitsisi muuttaa järjestelmää.

Menettelytavoista voisi sanoa vielä muutaman sanan. Vaikka täällä on kehitetty sitä, että valiokunta sai tehdä mieleisensä ratkaisun, niin ei se ihan meidän mieleisemme loppujen lopuksi ollut. Meillä oli hallitusryhmissä erilainen esitys, mutta se hylättiin erään ryhmänjohtajan suoraanaisesta painostuksesta ja hyppyyttämisestä, jopa niin paljon hyppyyttämisestä, että taisi olla ensimmäinen kerta, kun jäi soittamatta kotiin illalla, kun 22.30:n aikaan vasta pääsin kokouksesta pois. Eli suoraan sanoen minua harmittaa loukatun ed. Maija Perhon puolesta, miten ryhmänjohto käveli hänen ylitseen tässä asiassa. Mutta pääasia on, että tällaisessa kustannusneutraalissa ratkaisussa pääsimme sosiaalipoliittisempaan suuntaan kuin kannustinloukkutyöryhmän esitys oli.

Lopuksi haluan sanoa, että Etelänavallahan

taivat ne pingviinit asua, tai täytyy kysyä viikonloppuna lapselta, vieläkö hän muistaa, mitä päiväkodissa oli opittu.

Ed. M a n n i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En saanut aivan selvää käsitystä ed. Huotarista puheenvuorosta siitä — kun hän puhui, että Luxemburgissa hänen ystävänsä lapset ovat jo kaksi vuotta aikaisemmin koulussa — pitääkö hän hyvänä sitä, että erityisen aikaisin lapset menisivät kouluun. Varmasti kuusivuotiaiden osalta tilanne on ihan hyvä, mutta kyllä pitäisi aina muistaa nuorempien osalta se, että lasten pitäisi antaa olla ennen kaikkea myös lapsia.

Minusta oli todella, voi sanoa, että kauhistuttavaa, kun puolenkymmentä vuotta sitten vierailin Singaporessa ja kävimme lastentarhassa, jossa kolmivuotiailla lapsilla oli matematiikan tunti ja nämä lapset laskivat sellaisia yhteenlaskuja kuin 20 + 35. Minusta tällainen on, voisi sanoa, erittäin vakavaa lasten räökkäystä. Lapsilla pitää olla lapsuus ja lapsia pitää kehittää heidän luontaisen ikänsä puitteissa leikin ja muun vastaavan muodossa eikä liiallisesti tuputtaa tietoa ja, voi sanoa, sammuttaa heidän aktiivisuutensa ja innostuksensa.

Tiedustelin, mikä on ed. Huotarista kanta tähän: Mikä olisi se oikea ikä ja tapa?

Ed. H u o t a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vertasin kansainväliseen ja oikeastaan Euroopan malliin. Kun me joudumme kilpailemaan Euroopassa, meidän lapsillamme olisi oltava mahdollisuus tähän, ja nyt tämä subjektiivinen oikeus sitä aika paljon tietysti antaa. Mutta en kannata sellaista mallia kuin esititte, vaan kannatan sitä, niin kuin äskeisessä puheenvuorossanikin sanoin, että leikin muodossa ja luonnollisesti ja siten, että lapsi osaa niitä asioita soveltaa myös todellisuuteen. Siinä voidaan käyttää myös tietokoneita ja monta muuta asiaa hyödyksi. Lapset ovat todella oppimishaluisia jo pienenä. Minusta heille täytyy antaa siihen mahdollisuus, mutta ei missään tapauksessa tuputtaa.

Ed. J ä ä s k e l ä i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tässä vähän vielä sanallista iloittelua, kun tämä ensimmäinen kierros näyttää nyt kuitenkin kääntyvän loppusuorallensa ja me kaikkein uskollisimmat täällä salissa olemme. Ed. Huotari totesi, että ei ehtinyt soittamaan kotiin. Tässä taitaa niin käydä, että tänään ei ehdi edes siivous-

vuorolle kotiin, mutta hälläkö väliä. Ehkä se siirtyy huomisolle sitten.

Arvoisa puhemies! Keskityn tässä pienessä puheenvuorossa muutama asiaan: lain nimikkeisiin, kotihoidon tuen pariinkin kertaan muutettuihin markkamääriin, omaan lakialoitteeseen ja toivomusaloitteeseemme hoivatyön eläkeoikeudesta ja kotona tehdyn työn verovähennysoikeudesta, uusiin työpaikkoihin sekä myös työn kierrätyksen periaatteista.

On miellyttävä havaita, että eduskunta on ryhdistäytynyt. Hallituspuolueiden eduskuntaryhmät ottavat ainakin osan siitä vallasta, joka heille ja meille kuuluu. Kaikkein selvemmin tämä näkyy nimenmuutoksessa, toki myös markkamäärissä. Tuleehan vanhan "kotihoidon tuen" tilalle ei yksioikoinen hoitoraha, jota olisi ihmisten ollut vaikea ymmärtää, vaan hieman kieltämättä monimutkainen, mutta sittenkin vanhas-takin muistuttava ja parempi "kotihoidon tuen hoitoraha". Hallituksen alkuperäinen esitys oli markkamäärien osalta hyvä siltä osin, että alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmistakin sisaruksista esitettiin maksettavaksi jotakin. Tässä pohjaesityksessä toteutui ainakin jotakin siitä, mitä kristillinen liitto on aina vaatinut eli kotihoidon tuen muodostamista vaihtoehtoksi kaikille alle esikouluikäisille lapsille.

Ongelmana hallituksen esityksessä oli se, että ensimmäisen eli siis ainoan lapsen kotihoidon tuki olisi laskenut voimakkaasti. Tämä olisi joutanut yhä useampien lasten kohdalla hakeutumiseen paljon kalliimpaan päiväkotiratkaisuun tai vanhempien hakeutumiseen työttömyyskortistoon, mitä jo nytkin on tapahtunut. Siksi on erinomaista, että valiokunta on tasapainottanut tätä tilannetta. Nyt lapsiperheet jatkossakin pääsevät jo yhdenkin lapsen kanssa kotihoidon tuen makuun ja oppivat sitä ehkä jatkossakin käyttämään.

Toisaalta tämä parannus valiokunnassa tehtiin toisten ja kolmansien lasten kustannuksella. Lisäksi on hieman pakko myös moittia: Kotihoidon tuen hoitoraha ei ylety vielääkään kolmivuotiaisiin eli siis alle nelivuotiaisiin. Sehän tulee hetken päästä perästä. Lisäksi kotihoidon tuen hoitorahan markkamäärä ei ole se 1 908 markkaa, jota vanhan lain mukaan olisi nyt, vaan ainoastaan 1 500. Päiväkotipaikka on siis tietyissä tilanteissa edelleen houkuttelevampi.

Viisaat, vaikka usein ei kovin rikkaat, kunnat ja kaupungit joutuvat käytännössä maksamaan kuntakohtaista lisää. Tämähän koskee sekä kotona tapahtuvan hoidon hoitorahaa että ulos

maksettavaa ns. palveluseteliä, jota nimikettähän siis ei enää uudessa laissa ole ollenkaan. Muutoin eivät lapset niin sanotusti pysy kotona näillä hinnoilla. Näin tulee käymään omassakin kotikaupungissani Vantaalla.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän on myönnettävä tosiasiat, se että globaalitalouden lisäksi tarvitsemme paikallista taloutta, tätä paikallistaloutta, jonka ydin on palveluiden tuottamisessa. Sen ydin- ja perusajatus on kaiken yhteiskunnallisesti merkittävän työn palkitseminen. Meidän on luotava järjestelmä, jossa työn vuorottelu on todellista elämää. Tänänhän näin ei ole, vaan kyseessä on jäykistyneiden työn oikeuksien ja työttömyystilanteekin ylläpitäminen.

Kotihoidon tuki on eräs tehokkaimmista työnvuorottelumuodoista. Siksi meidän on edettävä kristillisen liiton eduskuntaryhmän viitoittamalla tiellä. On luotava kaikkeen hoivatyöhön liittyvä oikeus eläketurvan kertymiseen. Tästä asiasta olemme tehneet lakialoitteen n:o 20 sekä toivomusaloitteen n:o 235, jotka aivan oikein on mainittu peräti valiokunnan mietinnön kannes-sa, ensi sivulla.

Emme esitä asiasta pykälämuutosta, mutta tulemme asian kolmannessa käsittelyssä esittämään pontta, jossa edellytämme, että hallitus, ottaen huomioon kotona tehtävän hoivatyön suuren yhteiskunnallisen merkityksen, ryhtyy toimenpiteisiin eläkkeiden määräytymisperusteiden tarkistamiseksi siten, että se aika, jona lastenhoitotyöstä maksetaan kotihoidon tukea, luetaan hoivatyön tekijälle eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Arvoisa puhemies! Olen vakuuttunut siitä, että meiltä harmaantuvilta herrasmiehiltä voitaisiin tulevaisuudessa maksettavasta eläketurvasta leikata jotakin heidän hyväkseen, jotka tekevät tärkeää hoivatyötä kodeissa ja kodinomaisissa olosuhteissa. Tämähän ei, niin kuin ennenkin olen tältä paikalta todennut, koske vain lastenhoitoa, vaan myös vanhusta, vammaista ja pitkäaikaissairasta hoitavia.

On aivan varma, että tulevaisuutta on ja jo tätä päivää pitäisi olla se, että kotona teetetystä työstä maksetut palkat, sotumaksut ja eläketurva voisivat olla osin verovähennyskelpoisia, niin kuin parissakin talossa käsittelyssä olleessa lakialoitteessa oli esitetty. Tavallaanhan tämä jo nykyisin palvelusetelien muodossa ja tämän lain myötä yksityisen hoidon tuen hoitorahassa, melkoinen sanahirviö, niin kuin ed. Aittoniemi äsken totesi, toteutuu. Kun vanhempien pyynnöstä kodin ulkopuolelle hoitopaikkaan, kunnan hy-

väksymään tietenkin, maksetaan yksityisen tuen hoitorahaa, ei sitä veroteta kahteen kertaan. Veron pidättää ensi vaiheessa Kela. Veroa ei siis joudu maksamaan lapsenhoitotyön osoittaja eli vanhemmat. Veron maksaa vain se, joka todellisen työn suorittaa. Ei tästä ole pitkä matka siihen, että myönnettäisiin kotona tapahtuvan hoivatyön osittainen verovähennysoikeus.

Nykyinen palveluseteli ei siis ole edun nauttijalle verotettavaa tuloa. Tosin yksityisen hoidon tuen hoitoraha on pienempi kuin kotihoidon tuki ja todennäköisesti kunnat joutuvat tähän maksamaan kuntakohtaista lisää. Joka tapauksessa voidaan todeta, että tutkimusten mukaan verotuksellinen osahelpotus kotona teetystä työstä olisi valtion kannalta neutraali, mutta sekä toisi kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja harmailta markkinoilta valkoisille että loisi uusiakin.

Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on moneen kertaan todettu, että vanhemmilla pitää olla todellinen valinnan mahdollisuus sekä että alle kolmevuotiaat tulisi hoitaa kotona. Lainaukset ovat melkein suoria. Nämä kommentit kuultuina vasemmaltakin laidalta ovat kehitystä siitä ajasta, jolloin kotihoidon tuen perusteita vielä luotiin. Niin kuin olen ennenkin sanonut — ja vaikka täällä on keskustalaisiakin, joita sopii myöskin kiittää — kristillisen liiton vaatimuksista saatiin valtion budjettiin ensimmäinen 100 000 markan, huom. summan pienuus, alullepääsymääräraha asian kokeiluun. Tämähän tapahtui 20 vuotta sitten, ja iloitsemme ainakin siitä, että kotihoidon tuen nimike on tässä uudessakin esityksessä säilynyt. Kyllä valiokuntaa voi tästä kiittää.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Ed. Manninen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olin kuulevinani, että ed. Jääskeläinen totesi puheenvuorossaan ensin valittavansa sitä, että yli kolmevuotiaiden mutta alle nelivuotiaiden kotihoidon tuki ei vielä tule tässä mukaan. Totesitte siihen tapaan, että sehän tulee perässä. Tämä käsitys on ilmeisen väärä, sillä meillä tällä hetkellä on voimassa laki, jolla se on väliaikaisesti siirretty vuoden 1998 alkuun, mutta tämän lain yksi heikkous on se, että tällä lailla unohdetaan se asia kokonaan. Elikä ei ole odotettavissa mitään sen suhteen, että tämä laajenisi

alle nelivuotiaisiin, niin kuin aiemmin on sovittu, ja tämä on se yksi hinta, jolla on rahaa ilmeisesti tulevaisuudesta ulosmitattu tämän lain toteuttamiseen. Keskusta pitää kyllä valitettavana tätä muutosta.

Ed. Jääskeläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin tyytyväinen ed. Mannisen tarkkaavaisuudesta ja yhdyin kyllä noihin valitteluihin. Se ei ole viisasta.

Ed. Filatov: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajat! Työhuoneeni seinällä on postikortti, jossa Muumipeikko pohtii maailman menoa ja sanoo, että ”jos törmäät oikein suuriin esteisiin, niin kulje niiden välistä”. Vähän samaa perusloogikkaa valiokunta on noudattanut hakiessaan hyvää mallia pienten lasten hoitotukien järje-
vöittämiseksi. Valiokunta ei siis törmännyt eri suuntiin vetäviin vaatimuksiin, vaan haki sovintoa ja onnistui mielestäni kohtuullisesti. Valiokunnan esityksessä on sovitettu yhteen niitä osin ristiriitaisiakin toiveita, joita asian lähetekeskustelussa kuultiin.

Mutta oppositio on arvostellut sitä, että valiokunta lähti etsimään muutoksia vasta kuultuaan asiantuntijoita. Ennen asiantuntijakuulemistakone muutokset olisi pitänyt lyödä lukkoon? Lisäksi on arvosteltu sitä, että on kuunneltu kansalaiskritiikkiä tai että sen jälkeen on näitä muutoksia tehty. Eikö juuri niin pidä ollakin? Eikö eduskunta ole juuri sitä varten, että se kuuntelee ja kuulee? Muistuttaisin kuitenkin, että lähetekeskustelussa myös hallituspuolueiden monet edustajat esittivät kritiikkiä hallituksen malliin. Pulmakohdat eivät siis olleet opposition yksinoikeudella keksittyjä.

Yleisesti ottaen on hyvin vaikea tehdä tarkkoja johtopäätöksiä siitä, miten yksittäisten perheiden maksuille käy. Nousut eivät ole kovin suuria, mutta eroja lisää se, että kuntien maksupolitiikka on vaihdellut. Toisissa kunnissa on noudatettu sosiaali- ja terveysministeriön suosituksia, ja toiset kunnat ovat kulkenet kaukana omilla teillään. Tässä on yksi syy suuriinkin eroihin lapsiperheiden välillä. Nyt järjestelmä onneksi tulee yksinkertaisemmaksi ja yhtenäisemmäksi eivätkä päivähoitomaksut vaihtele enää kunnittain.

Kaikkein pienituloisimmilla perheillä säilyy maksuton päivähoito. Nollamaksuluokan säilyttäminen on järkevää, koska toimeentulotukitason rajamailla elävien perheiden kukkarossa 200 markkaa on hyvin suuri raha. Lisäksi olisi järjestöntä luoda malli, jossa raha ensin kerätään päi-

vähoitomaksuna ja sitä kautta tiputetaan ihmiset toimeentulotuen piiriin. Olisi ollut myös turha rakentaa byrokratiaa lisäävää anomusmallia, jossa pienituloiset perheet laitettaisiin anelemaan ja perustelemaan nollamaksuluokkaan pääsemistä. Lisäksi tämä nollamaksuluokka ja yleensäkin koko järjestelmä tuo monen yksinhuoltajaperheen maksuihin helpotusta, ja se voidaan nähdä ehdottomana plussana. Perusviritys on siis tältä osin oikeudenmukaisempi.

Mutta ylimpien maksujen aleneminen on mielestäni osin, ei aivan kokonaan mutta osin, kohtuutonta. Ymmärrän, että se oli kokoomuksen vaatima hinta nollamaksuluokan säilyttämisestä ja että osa perheistä on joutunut ylimpään maksuluokkaan aivan liian pienillä tuloilla. On mielestäni ihan oikein, että heidän maksunsa alenevat. Mutta vaikealta tuntuu itse yhden päiväkotilapsen äitinä perustella sitä, että hyvätuloisen perheen maksu alenee 430 markkaa kuukaudesta. Alennus vastaa aikamoista palkankorotusta, ja yhteen laskettuna nämä alennukset myös vähentävät kuntien rahakertymää.

Ed. Sasi kadehti täällä aikaisemmin käydyssä keskustelussa toimeentulotukiasiakkaiden ”korkeaa” tulotasoa suhteessa työssäkäyviin. Mielestäni oleellinen kysymys on se, millä rahamäärällä perhe tulee toimeen. Oecd:n raportti kertoi, että Suomessa työssäkäyvien ja sosiaaliturvan varassa elävien lapsiperheiden tuloerot ovat kohtuullisen pienet. Tässä ed. Sasi on siis aivan oikeassa. Mutta synyi ei useinkaan ole liian korkea sosiaaliturva, vaan matalat palkat ja korkeat elinkustannukset.

Mielestäni vanhemmilla pitää olla oikeus valita perheelle sopiva hoitomalli. Mutta niukkojen resurssien aikana ei ole kohtuutonta se, että yhteiskunta myös jonkin verran ohjaa ihmisten valintoja ja käyttäytymistä, kunhan tämä ohjaavuus ei muodostu absoluuttiseksi pakoksi. Tämä valiokunnan malli ohjaa yli kolmivuotiaita lapsia päivähoitoon, enkä voi pitää tätä kovin suurena syntinä. Onhan virikkeellinen ja sosiaalinen ympäristö lapsen kehitykselle tärkeä.

Täällä on paljon kritisoitu sitä, että malli nostaa monilapsisten perheiden maksuja. Mutta mielestäni tämä kohta on hyvä esimerkki siitä, miten tärkeää olisi ollut käsitellä tuloloukkutyöryhmän työtä kokonaisuutena edes siten, että lait olisi niputettu peräkkäin ja niistä olisi käyty yhteistä keskustelua. Jos laskee esimerkiksi lapsilisien summan ja vertaa sitä päivähoitomaksuihin, niin kolmilapsisella perheellä vasta, kun perhe ansaitsee yli 20 000 markkaa, päivähoitomaksut

ylittävät perheen saaman lapsilisien määrän, koska lapsilisiä kasvaa, kun perheen lapsiluku kasvaa.

Tuloloukkutyöryhmän raportti esitti kokonaisuutta, jossa siis yhteensovitettiin maksuja, verotusta ja tulonsiirtoja. Mielestäni oli väärin se, että näitä raporttiin liittyviä lakeja ei käsitelty kokonaisuutena.

Ed. Aittoniemi kyseli täällä aikaisemmin, mikä tässä mallissa on niin kannustavaa. Se liittyy nimenomaan siihen tilanteeseen, jossa tähän mennessä perheen nettotulot ovat saattaneet alentua, kun bruttotulot ovat kasvaneet. Elikkä voi sanoa, että on luonnollisesti väärin se, että 100 markan palkankorotus tai ylipäättään lisäansio aiheuttaa perheelle 300 markan nettotulon vähennyksen, koska päivähoitomaksut nousevat. Tämä on mielestäni se asia, johon tuloloukkutyössä on oikein puututtu, ja nyt me kuljemme tältä tieltä pois päin.

Eri järjestelmien yhteensovittamista tulee mielestäni jatkaa ja eri tukimutojen sokkeloita suoristaa. Valiokunnan esittämää mallia ei voi kyllä hyvällä tahdollaakaan sanoa yksinkertaiseksi, vaikka oikeudenmukaisempi se on hallituksen esitykseen verrattuna.

Mielestäni hallituksen ei pidä luopua hyvästä periaatteesta, jossa se pyrkii kannustavuuteen, vaikka osa sen esityksistä onkin saanut murskaavan vastaanoton eikä aivan turhaan. Periaate on hyvä, mutta käytännön esitykset ovat ontuneet. Niitä pitää jatkossa parantaa.

Ed. M a n n i n e n : Herra puhemies! Ed. Filatov kysyi aluksi, olisiko pitänyt ryhtyä muuttamaan jo ennen, kuin kuultiin asiantuntijoita. Vastaukseni tähän on, että ei. Mutta asia on vain niin, että täällä lukuisissa valiokunnissa kyllä kuullaan lähes sataakin asiantuntijaa, jotka lähes poikkeuksetta arvostelevat asioita. Mutta sen jälkeen hallituspuolueiden edustajien reaktio on, että kirjan mukaan.

Mutta jospa tässäkin asiassa puhuttaisi välillä ihan totta. Totuushan on se, että ei tämä muutos johdu mistään muusta kuin äskettäin pidetyistä kunnallis- ja eurovaaleista ja siitä, että vasemmistopuolueille, erityisesti sosialidemokraateille, tuli ankarasti takkiin. Ja hyvä on! Kiitos kuuluu tästä ennen kaikkea niille suomalaisille, jotka äänestivät, ja myöskin niille, jotka jättivät äänestämättä ja ottivat tällä tavalla kantaa. Keskustan mielestä heillä oli siihen oikeus ja he tekivät oikein, päinvastoin kuin pääministeri julkisuudessa vaalien jälkeen yritti väittää.

Ed. Filatov (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mielestäni tämä väite, jossa rinnastettiin tämä lainmuutos vaaleihin ja niiden tulokseen, on aika paksu. Esimerkiksi ed. Huotari, joka on ollut tässä kompromissin rakentamisessa mukana, tietää varsin hyvin, että sen rakentaminen aloitettiin heti sen jälkeen, kun hallituksen esitys tuli ulos ja itse asiassa jo ennen sitä, koska näitä pulmakohtia nähtiin olevan jo silloin.

Mutta haluttiin kuulla asiantuntijoita ja katsoa, löytyykö niitä pulmakohtia mahdollisesti enemmän, ja etsittiin myös sitä yhteistyötä, mikä voidaan löytää hallituspuolueiden välillä. Jos meidän muutospaineemme kulkevat eri suuntiin hallituspuolueiden välillä esimerkiksi siten, että oikeistopuolueet haluavat muuttaa mallia johonkin suuntaan ja vasemmistopuolueet toiseen suuntaan, silloin tietysti liikkumavaraa on vaikea löytää. Mutta onneksi tässä löytyi se yhteinen suunta, johon mallia pystyttiin muuttamaan ja sitä siten parantamaan.

Mutta nyt minä lähdän pienen lapsen äitinä junaan ja äkkiä ja valitettavasti en enää voi osallistua keskusteluun.

Ed. Hysäslä: Arvoisa puhemies! Ed. Filatoville, hän nyt ehti jo mennä, voisi todeta, kun hän kertoi, että valiokunta onnistui tässä, että ed. Huotari, joka täällä on paikalla, voi varmasti todeta, kuinka kovan työn ja puurtamisen jälkeen. Toteankin tässä, että kyllä meillä valiokunnassa on oikeus odottaa hallitukselta hyvin valmisteltuja esityksiä. Tämä tuotiin täysin raakileena erittäin heikolta valmistelupohjalta valiokuntaan ja sitten odotetaan, että valiokunta, joka ei ole tyytyväinen valmisteluun, rupeaa esitystä muuttamaan.

Ainakaan oppositio ei voinut olla mukana niissä muutostöissä, ja kritisoin sitä, että meillä ei ollut mahdollisuutta kuunnella asiantuntijoita tästä viimeisestä paketista, mikä sieltä sitten tuli, joten meidän oli sokkona se hyväksyttävä, ja lopputulos ei meitä kaikilta osin tyydytä, joten tulemmekin esittämään hylkyä myöhemmässä vaiheessa ja niillä perusteilla, joita täällä on puheissa jo tullut esille.

Ed. Filatoville on kyllä positiivisena asiana todettava, että hänellä on sosiaalinen omatunto tallella, kun hän totesi, että kansanedustajan tuloryhmässä tulee 430 markan alennus kuu-kaudessa. Se osoittaa juuri, mikä on tämän esityksen huono kohta. Hyvätulaiset kai tässä eivät alennusta olisi tarvinneet, vaan nimenomaan ne, joita ed. Huotarikin varmastikin

täällä edustaa, eli vähätulaiset ja heikommassa asemassa olevat.

Ed. Huotari: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin olisin sanonut ed. Filatoville, että valiokunta tai ainakin valiokunnan hallitusryhmät kuulivat asiantuntijoita myös muista kannustinloukutyöryhmän asioista, muun muassa toimeentulotuen ja asumistuen yhteensovittamisesta ja nimenomaan sen vuoksi, että meille oli vakuuteltu lähete keskustelussa ja kyselytunneilla, että nämä asiat ovat kokonaisuus, josta mitään osaa ei pidä irrottaa, ja että ne osat tukevat toinen toistaan.

Mutta kuten varsinaisessa puheenvuorossani sanoin, siellä oli hyvin monia elementtejä, jotka juuri olivat leikkaamassa samoilta ryhmiltä, eikä siellä ollut niitä elementtejä, jotka olisivat tuoneet kompensatioita. Olsimme toki mielellämme käsitelleet muun muassa toimeentulotuen ja asumistuen yhteensovittamisen eduskunnassa, mutta sehän on valtioneuvoston päätettävä asia. Nyt pitäisikin kiireesti ruveta valmistelemaan sellaista lakia, että eduskunta saisi päättää esimerkiksi toimeentulotuesta ja asumistuesta.

Lisäksi kysyn ed. Manniselta, pidätkö hallitusryhmän valiokuntajäseniä asiantuntemattomina ja kykenemättöminä hoitamaan asioita muuten kuin jonkun painostusryhmän, olipa se sitten äänestäjät tai joku eturyhmä, painostuksen alaisena. Kyllä meillä oli aito halu heti alusta pitäen jo ruveta tekemään muutoksia. Minun mielestäni siellä oli hyvin monta asiantuntijaa eri aloilta ja päivähoitostakin, joten varmasti sitä kautta yhteistyössä ministeriön virkamiesten kanssa tämä saatiin valmiiksi.

Mutta täytyy sanoa, että lopussa kyllä vauhti oli liian kova ja olisin toivonut hieman erilaista loppukäsittelyä.

Ed. Manninen: Herra puhemies! Olen kyllä vakuuttunut siitä, että halua teillä oli monilla ennenkin, mutta kykyä ei olisi ollut muutoin kuin vaalien kautta. Haluan muistuttaa siitä puheenvuorosta, jonka valiokunnan puheenjohtaja käytti heti vaalien jälkeen ja jonka viesti oli se, että nyt on tahdin muututtava. Vaalit sen osoittivat. Siitä tässä on kysymys, jos asia puhutaan sillä tavalla kuin se todellisuudessa on.

Ed. Huotari: Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että se puolue, joka tässä ehkä eniten vastusti muutoksia, taisi olla vaalien voittajapuolue tai ainakin vähän voittanut, eli kokoomuksen suunnalta suurin vastustus tuli. En tar-

koita valiokunnan jäseniä, vaan ryhmän johtoa. Voi olla tietysti, että halukkuutta tuli myös muihin ryhmiin lisää.

Täytyy kiittää ed. Soininvaaraa, joka on ollut myös kannustinloukkutyöryhmässä mukana, että hän on kunnioitettavasti pystynyt kääntämään kelkkansa, tai sanotaanko nyt niin, että hän ei ole ilmeisesti pystynyt vaikuttamaan riittävästi kannustinloukkutyöryhmässä, koska on siellä ollut hyväksymässä tällaiset ratkaisut, mutta kiitettävästi on ollut valiokunnassa hallitusryhmien takana ja uskollisena taistellut valiokunnan esityksen puolesta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 20.15.

Täysistunto keskeytetään kello 19.48.

Täysistuntoa jatketaan

kello 20.15

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

13) Hallituksen esitys kuntien valtionosuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys 149/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 24/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys laiksi luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 218/1996 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 10/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laiksi työllisyyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys 210/1996 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 17/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi maanantaina kello 12.

Täysistunto lopetetaan kello 20.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio